

Udvalget om Biblioteksafgift

Rapport

**Kulturministeriet
April 2006**

Indholdsfortegnelse

1. Udvalgets baggrund og nedsættelse.....	3
2. Sammenfatning.....	6
3. Hvad er biblioteksafgift?.....	7
4. Rettighedsproblematikken.....	10
5. Inddragelse af amtscentre?.....	12
6. Tildeling af point til skønlitteratur for voksne udgivet før 1976?.....	15
7. Bilagsoversigt.....	18

1. Udvalgets baggrund og nedsættelse

Den 1. november 2002 blev der mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti indgået en 4-årig aftale om biblioteksafgiften. Aftalen løber fra 2003-2006.

Ud over en række emner, der førte til ændring af lov om biblioteksafgift med virkning fra 1. januar 2003 (lov nr. 1053 af 17. december 2002), indeholdt aftalen følgende om ændringer til gennemførelse senere:

”Endvidere sætter kulturministeren et undersøgelsesarbejde i gang med udgangspunkt i de emner, som Biblioteksafgiftsudvalget har foreslået undersøgt efterfølgende. Aftalepartierne aftaler det nærmere indhold af kommissoriet.”

Det i aftalen nævnte Biblioteksafgiftsudvalg, var et udvalg der blev nedsat i foråret 2002 med det formål at komme med forslag til ændringer i biblioteksafgiften, herunder særligt komme med forslag til ændringer, som kan sikre, at en større del af biblioteksafgiften går til de forfattere m.fl., som har størst betydning for dansk kultur.

Disse emner, der fremgår af Biblioteksafgiftsudvalgets problemkatalog og som foreslås undersøgt efterfølgende er:

- Biblioteksafgiften i en international sammenhæng: rettighedsperspektivet
- Danske forfatteres arbejdsvilkår: kunststøtteperspektivet
- Forfatteres sociale vilkår: sikringsperspektivet
- Detailproblemer:
 - drøftelse af biblioteksafgift for amtscentralernes materialer
 - problemet med pointtildeling til skønlitteratur for voksne udgivet før 1976

Emnerne dannede grundlag for følgende kommissorium, der blev godkendt af aftalepartierne i forsommeren 2004:

”Den 1. november 2002 blev der mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti indgået en 4-årig aftale om biblioteksafgiften. Aftalen løber fra 2003-2006.

Aftalen blev i vidt omfang til på baggrund af en rapport udarbejdet af Udvalget om Biblioteksafgift, afgivet den 24. september 2002.

Af den 4-årige aftale fremgår det, at kulturministeren skal sætte et undersøgelsesarbejde i gang med udgangspunkt i de emner, som Biblioteksafgiftsudvalget foreslog undersøgt efterfølgende.

Kulturministeren har på den baggrund besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal forestå undersøgelsesarbejdet i overensstemmelse med aftalen.

Arbejdsgruppen har til opgave at drøfte følgende emner:

- Rettighedsproblematikken. Herunder skal det drøftes om biblioteksafgift skal have karakter af ophavsret, eller om biblioteksafgiften fortsat skal være kulturstøtte. Diskussioner i udvalget har vist, at de berørte parter er indstillede på at arbejde videre med overvejelser om biblioteksafgiftsordningen i et rettighedsperspektiv, blandt andet i lyset af de forskellige ordninger i udlandet.
- Det skal drøftes, om Amtscentralerne skal inddrages ved opgørelsen af antallet af eksemplarer, således at der også beregnes biblioteksafgift af de eksemplarer, der befinder sig hos Amtscentralerne.
- Der bør findes en løsning på problemet med pointtildeling til skønlitteratur for voksne udgivet før 1976, såfremt dette overhovedet er muligt. Af tekniske grunde omfatter det forhøjede pointtal til skønlitteratur for voksne p.t. ikke bøger udgivet før 1976.

Arbejdsgruppen sammensættes af 2 repræsentanter fra Kulturministeriet, hvoraf den ene fungerer som formand, 2 repræsentanter fra Dansk Forfatterforening, 2 repræsentanter fra Danske skønlitterære Forfattere, 1 repræsentant fra Akademikernes Centralorganisation samt 1 repræsentant fra Biblioteksstyrelsen.

Biblioteksstyrelsen stiller sekretariatsbistand til rådighed for arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppen afgiver rapport om sit arbejde inden udgangen af 2005. Rapporten skal herefter indgå i de politiske drøftelser om en eventuel ny flerårig aftale fra 2007.”

For så vidt angår Biblioteksafgiftsudvalgets anbefalinger om at undersøge dels forfatteres arbejdsvilkår (kunststøtteperspektivet), dels forfatteres sociale vilkår (sikringsperspektivet), er arbejdet hermed videreført i Kunstrådets regi, hvorfor kommissoriet ikke indeholder en nærmere belysning af disse problemstillinger.

Kulturministeren nedsatte herefter i sommeren 2004 det udvalg, der fik til opgave at undersøge de i kommissoriet nævnte emner nærmere:

Udvalget har bestået af følgende medlemmer:

Henrik F. Ahlers

Akademikernes Centralorganisation

C.H. Henriksen

Biblioteksstyrelsen

Thomas Hartvig Sørensen (sekretær)

Biblioteksstyrelsen

Per Helge Sørensen (i møde 1, 2 og 3)

Dansk Forfatterforening

Frants Iver Gundelach (i møde 4, 5 og 6)

Dansk Forfatterforening

Sally Altschuler

Dansk Forfatterforening

Peter Legård Nielsen

Danske skønlitterære Forfattere

Katrine Marie Guldager

Anne Sophie Gersdorff Schrøder (i møde 1, 2, 3 og 6)

Mette Lindskoug (i møde 4 og 5)

Peter Schønning (formand)

Danske skønlitterære Forfattere

Kulturministeriet

Kulturministeriet

Kulturministeriet

Udvalget har afholdt 6 møder i perioden september 2004 – april 2006.

Dansk Forfatterforening og Danske skønlitterære Forfattere har bidraget med indstillinger til, dels hvorvidt ophavsret bør være ophavsretligt funderet eller fortsætte som en kulturstøtteordning, dels hvorvidt amtscentrene (tidligere amtscentralerne) bør medtages i biblioteksafgiften. Forfatterforeningernes bidrag er vedlagt rapporten som henholdsvis **bilag 1** og **bilag 2**.

2. Sammenfatning

Udvalget om biblioteksafgift 2006 har særligt behandlet 3 problemstillinger inden for biblioteksafgiften: Biblioteksafgiftens retlige karakter, inddragelse af amtscentrene i biblioteksafgiften samt spørgsmålet om tildeling af point til skønlitteratur for voksne fra før 1976.

På baggrund af drøftelser på møderne samt skriftlige bidrag fra forfatterforeningerne, indstiller udvalget følgende for så vidt angår de tre forhold:

Der er enighed om, at biblioteksafgift fortsat bør være en kulturstøtteordning. Med henblik på at sikre dialog om fremtidige reguleringer i biblioteksafgiftsordningen, indstiller det samlede udvalg, at Dansk Forfatterforening og Danske skønlitterære Forfattere fremover tages med på råd, forinden forslag om ændringer i biblioteksafgiftsordningen offentliggøres.

For så vidt angår spørgsmålet om inddragelse af amtscentrene i biblioteksafgiftsordningen, har udvalget ikke kunnet nå til enighed om en fælles indstilling.

Dansk Forfatterforening og Akademikernes Centralorganisation indstiller således, at amtscentrene medtages i biblioteksafgiften, og at de øgede udgifter dækkes af en merbevilling til biblioteksafgiften.

Danske skønlitterære Forfattere indstiller, at amtscentrene ikke medtages i biblioteksafgiften.

Kulturministeriet og Biblioteksstyrelsen har ikke på dette stadie en indstilling til, hvorvidt amtscentrene bør medtages eller ej, idet dette må bero på de politiske drøftelser, der foretages i forlængelse af udvalgets arbejde, og som skal danne grundlag for en ny aftale om biblioteksafgiften.

Endelig har der været enighed i udvalget om, at der bør tilstræbes en løsning, hvorefter skønlitteratur for voksne fra før 1976 tildeles samme pointtal som skønlitteratur for voksne efter 1976. Det har under udvalgsarbejdet vist sig teknisk muligt at gennemføre en sådan ændring.

Dette nødvendiggør en ændring af bekendtgørelsen, men da dette imidlertid alene er at betragte som en teknikalitet, indstiller det samlede udvalg derfor, at bekendtgørelsen ændres, således at der gives mulighed for, at også skønlitteratur for voksne fra før 1976 tildeles 1,7 point pr. side.

3. *Hvad er biblioteksafgift?*

Biblioteksafgift har eksisteret i Danmark siden 1946. Den daværende bibliotekslov gav danske forfattere og deres efterladte ret til at modtage afgift fra staten for folke- og skolebibliotekernes benyttelse af deres bøger. Det var dengang kun forfattere, der var omfattet af ordningen, og illustratører, komponister, redaktører, oversættere og andre ophavsmænd var dermed udelukket fra at modtage biblioteksafgift.

I 1982 blev bestemmelserne om biblioteksafgift udskilt fra biblioteksloven og gennemført som en særlig lov om biblioteksafgift, jf. lov nr. 307 af 9. juni 1982. Loven, der trådte i kraft den 1. januar 1983, gav forfattere m.fl. krav på biblioteksafgift med et bestemt beløb pr. eksemplar på bibliotekerne. Beløbet var fastsat i loven.

Siden 1991 (lov nr. 354 af 6. juni 1991) har biblioteksafgiften fungeret som en kulturstøtteordning på linje med andre støtteordninger på Kulturministeriets område.

Efter den gældende ordning opføres der således hvert år på finansloven en bevilling til biblioteksafgift, der fordeles som støtte til forfattere, oversættere og andre, hvis bøger benyttes på folke- og skolebiblioteker.

Udviklingen i de statslige udgifter til biblioteksafgift viser, at der i år 1983, hvor den første egentlige biblioteksafgiftslov trådte i kraft, blev udbetalt 57,4 mio. kr. i biblioteksafgift. I 1992, efter ordningen blev ændret til at være en kulturstøtteordning, blev der udbetalt 128,9 mio. kr., mens der i 2006 udbetales ca. 147 mio. kr. i biblioteksafgift til bøger.

En tabel over udviklingen i biblioteksafgift i perioden 1980-2004 er vedlagt som **bilag 3**.

Berettigede til afgift er forfattere af bøger på dansk, oversættere, bearbejdere og lign. af fremmedsprogede bøger til dansk samt illustratører, billedkunstnere, fotografer og komponister, hvis frembringelser indgår i bøger forfattede på dansk eller udgivet selvstændigt i bogform i Danmark. Illustratører af oversættelser kan være berettigede, hvis bidraget er udført til den danske oversættelse. Hertil kommer visse andre bidragsydere til bøger forfattede på dansk, først og fremmest redaktører.

Afgiftens fordeling beregnes på grundlag af sidetal pr. titel og antallet af bind pr. titel, hvormed de berettigede er repræsenterede på bibliotekerne. De nærmere regler om beregningen er fastsat i bekendtgørelsen om biblioteksafgift. Udgangspunktet ved beregningen er, at hver side svarer til 1 point. Dog gælder der særlige vægtninger for en række forskellige litteraturtyper både i opadgående og nedadgående retning. Fx får skønlitteratur for voksne pr. side 1,7 point.

Der gælder en lovbestemt undergrænse for biblioteksafgift, hvorefter beløb under 1.663 kr. ikke udbetales (2005-niveau – beløbet satsreguleres).

Endvidere gælder der en graderet overgrænse, således at afgiftsbeløb indtil 355.423 kr. udbetales ubeskåret, men herefter udbetales kun halvdelen af beløbet op til 473.898 kr. og en tredjedel af beløb over 473.898 kr. (2005-niveau - beløbene satsreguleres).

Grundlaget for beregningen af fordelingen er bibliotekernes indberetninger i elektronisk form af bogbestanden sammenholdt med oplysninger fra Nationalbibliografien (den nationalbibliografiske database) om, hvem der har bidraget til en bog. Ordningen er baseret på en elektronisk bearbejdning af data, som foreligger i elektronisk form.

Som en fravigelse af dette princip kan "andre bidragydere" – oftest redaktører, men også læsepædagogiske tilrettelæggere, sproglige og faglige bearbejdere, kommentatorer m.fl. – opnå biblioteksafgift ved indsendelse af dokumentation for, at deres bidrag er "væsentlige". Dog kan bidragydere, der har været ansat til redaktionelt arbejde, ikke få afgift. Kravet om væsentlighed er højt, således at redaktører i almindelighed ikke vil kunne opnå afgift. I forhold til mængden af indsendte ansøgninger er antallet af "andre bidragydere", der opnår ret til afgift, begrænset. Efter lovændringen i 2002 ydes der imidlertid kun biblioteksafgift for bidrag, der henføres under "andre bidragydere", såfremt bidragene er godkendt som væsentlige inden udgangen af 2002.

Administrationen af den gældende ordning varetages af Biblioteksstyrelsen, hvortil man kan klage over fordelingen af afgiften. Afgørelser truffet af styrelsen i klagesager kan indbringes for et uafhængigt nævn, Biblioteksafgiftsnævnet.

Som **bilag 4** er vedlagt bekendtgørelse af lov om biblioteksafgift (lov nr. 1175 af 17. december 2002), mens bekendtgørelse om biblioteksafgift (bekendtgørelse nr. 106 af 19. februar 2003) er vedlagt som **bilag 5**. Som **bilag 6** til rapporten vedlægges desuden en oversigt over biblioteksafgiftsordninger i en række lande.

Den danske biblioteksafgiftsordning er i løbet af den seneste tid kommet i EU's søgelys. EU-Kommissionen sendte således i december 2004 en åbningsskrivelse til den danske regering, hvoraf det fremgår, at Kommissionen mener, den danske ordning er i strid med EU-reglerne, herunder særligt i strid med Traktatens artikel 12 om forbud mod diskrimination på grundlag af nationalitet.

Baggrunden for Kommissionens opfattelse er, at den danske biblioteksafgiftsordning er baseret på et sprogkriterium, hvorefter der alene udbetales til forfattere m.fl., der skriver på dansk. Kommissionen mener, at der derved foretages en indirekte diskrimination af forfattere m.fl. fra andre EU-lande.

Den danske regering lægger imidlertid vægt på, at det danske sprog er et af de vigtigste elementer i dansk kultur, og det betragtes derfor som en helt afgørende kulturpolitisk opgave at medvirke til at sikre bevarelsen og udviklingen af det danske sprog, hvilket blandt andet sker gennem den danske biblioteksafgiftsordning. Denne er medvirkende til, at det fortsat er økonomisk muligt for så mange forfattere at skrive og få udgivet bøger på dansk.

Ikke mindst i lyset af, at der ved forskellige ændringer i Traktaten siden 1992 er rettet stigende opmærksomhed over for hensynet til kulturel og sproglig mangfoldighed, fastholder den danske regering, at den danske biblioteksafgiftsordning er i overensstemmelse med EU-reglerne, hvilket blev meddelt Kommissionen ved et skriftligt svar i februar måned 2005. Til brug for besvarelsen af Kommissionen, sendte Kulturministeriet den 23. februar 2005 et notat til Folketingets Europaudvalg, hvor der redegjordes nærmere for sagen. Dette notat er vedlagt som **bilag 7**.

EU-Kommissionen forventes i løbet af maj måned 2006 at tage stilling til, hvorvidt man vil gå videre med sagen.

4. Rettighedsproblematikken

Biblioteksafgiften har siden 1991 været en kulturstøtteordning på linje med andre støtteordninger, hvorefter bevillingen er underlagt normal statslig udgiftsstyring. Det vil sige, at Folketinget kan bestemme, hvor mange penge der skal bruges på formålet, og hvordan de skal bruges.

Såfremt biblioteksafgiften i stedet var en ophavsretlig ordning ville udgangspunktet være, at retten til offentligt udlån af beskyttede værker (fx bøger, musik, billedkunst) var en del af ophavsmandens eneret til at råde over værket. Det vil derfor ikke være nok at have købt et eksemplar af værket, hvis man lovligt ville foranstalte offentligt udlån. Man skulle også have samtykke hertil fra ophavsmanden, og dette samtykke vil have en pris. Ophavsmanden kan nedlægge forbud mod udlån, hvis samtykke ikke er opnået.

Hertil kommer, at en ophavsretligt baseret ordning også ville indebære, at alle ophavsmænd uanset sprog og nationalitet ville være berettigede til at modtage biblioteksafgift. Dette følger af Danmarks internationale forpligtelser i medfør af Bernerkonventionen.

For en nærmere gennemgang af biblioteksafgiftens retlige karakter henvises til et notat herom af 6. maj 2002, der er vedlagt som **bilag 8**.

På møderne i udvalget er det blevet drøftet, om biblioteksafgiften fremover skal have karakter af ophavsret, eller om den fortsat skal have karakter af kulturstøtte.

Forfatterforeningerne har anført følgende:

Da Folketinget i 1991 valgte at ændre biblioteksafgiftens karakter fra vederlag til kulturstøtte, var det udelukkende af hensyn til EU. Formålet var at sikre, at afgiften fortsat kun skulle udbetales til forfattere, der skriver på dansk.

Det er forfatterforeningernes holdning, at biblioteksafgiften fortsat skal bevare sin karakter af kulturstøtte, således som det fremgår af lovens § 1 og i lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen (Folketingstidende 1990-1991, Tillæg A, sp. 2697 f.) Heri hedder det:

”Den gældende ordning har karakter af et lovfæstet vederlag til danske forfattere for den benyttelse af deres bøger, som finder sted på bibliotekerne. Da denne ordning kan give anledning til tvivl i forholdet til udlandet, finder Kulturministeriet, at det bør præciseres, at biblioteksafgiften har karakter af en kulturstøtteordning på linje med andre støtteordninger (musik, teater, film, m.v.) indenfor Kulturministeriets område.”

Hvis initiativer fra EU-kommissionen betinger det, vil forfatterforeningerne gå ind for ændringer, der tydeliggør denne karakter, således at forfattere, der ikke skriver på dansk, ikke får mulighed for at udhule afgiften.

Forfatterforeningerne mener imidlertid, at samtlige kulturministre, som er tiltrådt efter 1991, har forsøgt at beskære biblioteksafgiften med det argument, at den er en kulturstøtteordning, hvis størrelse fastsættes fra år til år på finansloven. Når man sammenholder dette med, at forfatterne ikke har ret til at nægte at lade deres bøger udlåne fra bibliotekerne, mener foreningerne, at der siden 1991 er skabt en uholdbar situation for landets forfattere, idet biblioteksafgiften er deres væsentligste indtægtskilde, der finansierer den periode, det tager at skrive en bog.

På den baggrund og som en anerkendelse af litteraturen som et uomgængeligt kultur-gode, en central kunstart og det vigtigste redskab til formidling af information, viden og indsigt foreslår forfatterforeningerne, at størrelsen af biblioteksafgiften fremover fastsættes efter drøftelse mellem Dansk Forfatterforening, Danske skønlitterære Forfattere og Kulturministeriet.

Det betyder, at når regeringen fremover overvejer ændringer i biblioteksafgiftsordningen, skal forfatterforeningerne tages med på råd forud for offentliggørelsen af regeringens forslag. Der er tale om en mulighed for forfatterforeningerne for at præsentere synspunkter og argumenter på et tidligt stadie i lovgivningsprocessen, men ingen veto-ret over for regeringens forslag eller Folketingets beslutninger.

Kulturministeriet kan tilslutte sig forfatterforeningernes forslag om, at de fremover skal tages med på råd forud for offentliggørelsen af forslag om ændringer i biblioteksafgiftsordningen.

Det samlede udvalg indstiller derfor, at Dansk Forfatterforening og Danske skønlitterære Forfattere fremover tages med på råd, forinden forslag om ændringer i biblioteksafgiftsordningen offentliggøres.

5. Inddragelse af amtscentre?

I lyset af en tilbagevendende diskussion mellem særligt de to forfatterforeninger om, hvorvidt landets amtscentre bør medtages ved beregning af biblioteksafgift, er amtscentrenes placering og funktion i forbindelse med vedtagelse af kommunalreformen indledningsvis blevet undersøgt.

Ifølge lov nr. 471 af 10. juni 1997 om centre for undervisningsmidler m.v. er det amtskommunerne, der driver og afholder udgiften til centrene for undervisningsmidler. Centrene skal bl.a. omfatte en samling af undervisningsmidler beregnet til udlån til undervisningsinstitutionerne i amtet.

Som led i udmøntning af kommunalreformen er ovennævnte lov ændret ved lov nr. 591 af 24. juni 2005.

Ændringsloven træder i kraft 1. januar 2007 med den virkning, at de nuværende centre for undervisningsmidler placeres i staten og forankres i pædagogiske centre for videregående uddannelse (CVU'er). CVU'erne (ca. 20 på landsplan) er statslige selvejende institutioner. Til forberedelse af inddragelsen i CVU'erne kan der i 2006 etableres midlertidige bestyrelser for centrene for undervisningsmidler. Det er ikke tanken, at centrene med tiden bliver kommunale.

Opgaven som center for undervisningsmidler vil bestå i bl.a. at omfatte en samling af undervisningsmidler beregnet til udlån til undervisningsinstitutioner.

Undervisningsministeren kan fastsætte regler om CVU'ernes varetagelse af opgaven som centre for undervisningsmidler, herunder om inddragelse af brugerne og om brugerbetaling samt om det geografiske område, CVU'et skal dække. Undervisningsministeriet yder inden for en tilskudsramme fastsat på de årlige finanslove tilskud til CVU'erne til dækning af udgifter til etablering og vedligeholdelse af samlingen af undervisningsmidler.

Det kan således konkluderes, at amtscentrenes funktion overgår fra at have været et amtskommunalt anliggende til at blive et statsligt anliggende.

Undersøgelser har dernæst vist, at landets amtscentre er i besiddelse af ca. 2,3 mio. bøger. Disse bøger, der indgår i klasse- og emnesæt, består hovedsageligt af fag- og skønlitteratur for børn, men det er ikke muligt at få en præcis opgørelse over fordelingen mellem fag- og skønlitteratur. Da amtscentrene ikke i dag medtages i biblioteksafgiften, udløser bestanden af disse bøger ikke biblioteksafgift. Udvalget har drøftet, om der bør ske en ændring heraf, således at også bestanden på landets amtscentre i fremtiden medregnes, når der beregnes biblioteksafgift.

En mere specifik oversigt over amtscentrenes samlinger af bøger er vedlagt som **bilag 9**, mens et notat om amtscentrenes bestandssammensætning er vedlagt som **bilag 10**.

Dansk Forfatterforening er af den opfattelse, at eftersom de nævnte bøger i vid udstrækning er genstand for udlån fx til landets folkeskoler, bør disse medtages, når der skal beregnes biblioteksafgift. Dansk Forfatterforening finder ikke, der er en forskel mellem det udlån, der finder sted fra landets skolebiblioteker, og det udlån, der finder sted fra amtscentrene. Desuden kan det konstateres, at skolebibliotekerne i stigende grad overlader det til amtscentrene at indkøbe bøger, hvilket betyder, at udlånet i en vis udstrækning flyttes fra skolebibliotekerne til amtscentrene.

Dansk Forfatterforening er opmærksom på, at inddragelse af amtscentrene vil indebære, at flere bøger vil udløse biblioteksafgift og ønsker denne udgift dækket af en merbevilling til biblioteksafgiften.

Dansk Forfatterforening har også ved tidligere lejligheder tilkendegivet, at amtscentrene bør medtages og finder i øvrigt, at inddragelse kan ske uden at ændre loven, da amtscentrene reelt set er at betragte som en del af folkeskolens biblioteker.

Akademikernes Centralorganisation støtter Dansk Forfatterforenings synspunkt.

Dansk Forfatterforening og Akademikernes Centralorganisation indstiller således, at amtscentrene medtages i biblioteksafgiften, og at de øgede udgifter dækkes af en merbevilling til biblioteksafgiften.

Danske skønlitterære Forfattere mener ikke, der er grundlag for at inddrage amtscentrene i biblioteksafgiftsordningen og lægger i den forbindelse vægt på, at det udlån, der foregår fra amtscentrene, ikke er udlån fra et kommunalt bibliotek, ligesom udlånet ikke er offentligt. Danske skønlitterære Forfattere bestrider desuden, at der foregår et udlån, der rækker ud over det pædagogiske formål med amtscentrene, hvilket heller ikke vil være tilladt ifølge loven.

Danske skønlitterære Forfattere frygter desuden, at en inddragelse af amtscentrene vil åbne for, at også forskningsbibliotekerne skal medtages under biblioteksafgiften. Dette vil betyde en stor og uoverskuelig ændring af afgiften, idet forholdet mellem fag- og skønlitteratur vil blive forskubbet.

Derudover mener Danske skønlitterære Forfattere, at det vil blive administrativt meget dyrt og teknisk krævende at omkatalogisere amtscentrenes bestande, således at man kan indrapportere de nødvendige data til Biblioteksstyrelsen. Amtscentrene inddelegerer heller ikke deres bestande i de kategorier, som udbetalingen af biblioteksafgift hviler på.

Afslutningsvis stiller Danske skønlitterære Forfattere spørgsmål ved, om det er hensigtsmæssigt, at en større del af biblioteksafgiften skal gå til undervisningsmaterialer i form af materiale på amtscentrene.

Danske skønlitterære Forfatter indstiller på den baggrund, at amtscentrene ikke medtages i biblioteksafgiften.

Kulturministeriet og Biblioteksstyrelsen har konstateret, at der mellem de to forfatterforeninger hersker uenighed om, hvorvidt amtscentrene bør medtages i biblioteksafgiften.

Kulturministeriet og Biblioteksstyrelsen har ikke på dette stadie en indstilling til, hvorvidt amtscentrene bør medtages eller ej, idet dette må bero på de politiske drøftelser, der foretages i forlængelse af udvalgets arbejde, og som skal danne grundlag for en ny aftale om biblioteksafgiften.

6. Tildeling af point til skønlitteratur for voksne udgivet før 1976?

Skønlitteratur for voksne fra før 1976, hvormed menes skønlitteratur, der af Dansk BiblioteksCenter siden 1976 er angivet som sådan i forbindelse med registreringen i nationalbibliografien, tildeles ikke samme pointtal som skønlitteratur for voksne fra tiden efter 1976, når der beregnes biblioteksafgift. Der har været enighed i udvalget om, at en sådan uensartethed i tildelingen af biblioteksafgift ikke er hensigtsmæssig. Udvalget har derfor undersøgt, om det er muligt at ændre herpå.

Biblioteksstyrelsen påtog sig under udvalgsarbejdet at forestå den nærmere undersøgelse af denne problemstilling og har på den baggrund oplyst følgende:

”Skønlitteratur markeres i Nationalbibliografien uden en klar skelnen mellem litteratur for børn, dvs. personer under 15 år, og voksne.

Da der derfor i 1998 blev fremsat forslag om en særlig pointberegning for skønlitteratur for voksne, var det nødvendigt at finde en anden mulighed for at udtrække de nødvendige data fra en central kilde.

Biblioteksstyrelsen foreslog at anvende den årlige bogstatistik, som udarbejdes i forbindelse med, men ikke er en del af Nationalbibliografien, idet der i denne statistik skelnes mellem: Romaner og noveller. Litteraturudvalg/Skuespil/Digte/Humor, tegneserier etc./Børne- og ungdomsbøger.

Markeringerne har form af koder og data kan derfor overføres og udtrækkes automatisk i lighed med andre data, som ligger til grund for beregning af biblioteksafgift.

Udarbejdelsen af Nationalbibliografien, og dermed også bogstatistikken, blev automatiseret i 1976, således at det først er fra dette tidspunkt at statistikdata kan udtrækkes.

Ved ændringen af biblioteksafgiftsloven i 1998 blev det derfor i den tilhørende Bekendtgørelse nr. 256 af 28. april 1999 i § 8, stk. 5 fastsat at kun titler der af Dansk BiblioteksCenter siden 1976 er angivet som litteratur for voksne i forbindelse med registreringen i Nationalbibliografien tildeles det særlige pointtal som fastsat i § 7, stk. 3.

Selvom bøger udkommet før 1976 efterfølgende er blevet retroinddateret til bibliotekernes fælles database, er disse ikke markeret til bogstatistikken, som allerede forelå i de enkelte udgivelsesår.

Det er således ikke muligt på samme måde som for bøger udkommet efter 1976 automatisk fra en central kilde at udtrække data om skønlitteratur for voksne.

Ved nedsættelsen i 2003 af Arbejdsgruppen vedrørende drøftelser om biblioteksafgiften (Fase II) indgik det i kommissoriet at ”der bør findes en løsning på problemet med pointtildeling til skønlitteratur for voksne udgivet før 1976, såfremt dette overhovedet er muligt”.

Biblioteksstyrelsen har på denne baggrund foreslået at sådanne titler markeres manuelt og på grundlag af et skøn i hvert enkelt tilfælde.

Fra biblioteksafgiftsbasen er udtrukket alle skønlitterære titler udkommet før 1976, som udløste biblioteksafgift i 2004, dvs. hvis forfattere eller efterlevende efter disse var berettigede til biblioteksafgift. Listen, som omfatter 2.597 titler af 603 forfattere, indeholder såvel skønlitterære bøger for voksne som for børn.

Ved hjælp af ekspertise, som er til rådighed for Biblioteksstyrelsen, vil titlerne på listen kunne gennemgås og i de tilfælde, hvor der er tale om skønlitteratur for voksne, markeres som sådan.

Der vil således være tale om et brud på det grundlæggende princip om at beregning af biblioteksafgift sker på grundlag af Nationalbibliografiens centralt udarbejdede data.

Da disse, herunder statistikdata, imidlertid hviler på et menneskeligt skøn, vil den foreslåede løsningsmodel ikke adskille sig afgørende fra den eksisterende metode.

Biblioteksstyrelsens markeringer af titler på listen vil, i lighed med styrelsens andre afgørelser, men i modsætning til Nationalbibliografiens markeringer, kunne indbringes for Biblioteksafgiftsnævnet.”

Det har herefter været overvejet, om en ændring af vægtningen, således at også skønlitteratur for voksne fra før 1976 tildeles 1,7 point pr. side, kræver en ændring af biblioteksafgiftsloven.

I forbindelse med, at man i 1998 (lov nr. 1021 af 23. december 1998) øgede pointtildelingen til skønlitteratur for voksne fra 1 point pr. side til 1,35 point pr. side fremgår det af bemærkningerne at:

”Da den mærkning, som Dansk Bibliotekscenter foretager, alene findes for bøger, der er registreret i Nationalbibliografien siden 1976, vil titler fra før dette tidspunkt ikke kunne indgå i den nye vægtning.”

Det kan på baggrund af disse bemærkninger konstateres, at det ikke er indgået som en forudsætning for den daværende lovændring, at den øgede tildeling alene skulle finde sted for skønlitteratur for voksne fra efter 1976, men at det alene skyldtes tekniske registreringsmæssige forhold, at man ikke dengang havde mulighed for at øge pointtildelingen også til skønlitteratur for voksne fra før 1976. Det vurderes derfor ikke at være nødvendigt at foretage en ændring af biblioteksafgiftsloven for at øge pointtildelingen til skønlitteratur for voksne fra før 1976.

For at disse bøger herefter kan tildeles samme point som skønlitteratur for voksne fra efter 1976, kræves det imidlertid, at der gennemføres en ændring af bekendtgørelse om biblioteksafgift, idet det fremgår af § 8, stk. 5, at der ved litteratur for voksne forstås titler, der af Dansk Bibliotekscenter siden 1976 er angivet som sådan i forbindelse med registreringen i Nationalbibliografien.

En sådan ændring af bekendtgørelsen er imidlertid alene at betragte som en teknikalitet og vil ikke indebære merudgifter, men alene en yderst begrænset omfordeling af biblioteksafgift inden for rammerne af den eksisterende finanslovsbevilling. Det samlede udvalg indstiller derfor, at bekendtgørelsen ændres, således at der gives mulighed for, at også skønlitteratur for voksne fra før 1976 tildeles 1,7 point pr. side.

Ordlyden i § 8, stk. 5, i bekendtgørelsen bør herefter ændres til:

”Ved skønlitteratur, jf. § 7, stk. 3, forstås litteratur, som i Nationalbibliografien er klassificeret som skønlitteratur. Ved litteratur for voksne, jf. § 7, stk. 3, forstås titler, der af Dansk BiblioteksCenter siden 1976 er angivet som sådan i forbindelse med registreringen i Nationalbibliografien. Ved litteratur for voksne udgivet før 1976 forstås titler, der af Biblioteksstyrelsen i 2006 er angivet som sådan.”

7. Bilagsoversigt

Bilag 1 – Dansk Forfatterforenings indlæg til udvalget

Bilag 2 – Danske skønlitterære Forfatteres indlæg til udvalget

Bilag 3 – Tabel over udviklingen i biblioteksafgift i perioden 1980-2004

Bilag 4 – Lov om biblioteksafgift (lovbekendtgørelse nr. 1175 af 17. december 2002)

Bilag 5 – Bekendtgørelse om biblioteksafgift (bekendtgørelse nr. 106 af 19. februar 2003)

Bilag 6 – Oversigt over biblioteksafgiftsordninger i en række lande

Bilag 7 – Notat til Folketingets Europaudvalg af 23. februar 2005

Bilag 8 – Notat om biblioteksafgiftens retlige karakter af 6. maj 2002

Bilag 9 – Tabeloversigt over amtscentrenes samlinger

Bilag 10 – Notat om bestandssammensætning

8. december 2005

Til brug for det videre arbejde i biblioteksafgiftens fase II udvalg.

Dansk Forfatterforenings indstilling vedr.:

- biblioteksafgiftens status
- amtscentrene og biblioteksafgiften
- kommentarer til DsF's synspunkter

1. Biblioteksafgiftens status

Det er DFF's holdning, at biblioteksafgiften fortsat skal bevare sin karakter af kulturstøtte, således som det fremgår af lovens § 1 og i lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen (Folketingstidende 1990-1991, Tillæg A, sp. 2697 f.) Heri hedder det:

"Den gældende ordning har karakter af et lovfæstet vederlag til danske forfattere for den benyttelse af deres bøger, som finder sted på bibliotekerne. Da denne ordning kan give anledning til tvivl i forholdet til udlandet, finder Kulturministeriet, at det bør præciseres, at biblioteksafgiften har karakter af en kulturstøtteordning på linje med andre støtteordninger (musik, teater, film, m.v.) indenfor Kulturministeriets område."

Hvis initiativer fra EU-kommissionen betinger det, vil DFF gå ind for ændringer, der tydeliggør denne karakter, således at udenlandske ophavsrethavere ikke får mulighed for at udhule afgiften.

Imidlertid er biblioteksafgiften en helt afgørende del af mange danske forfatters indtægtsgrundlag. Derfor ser DFF gerne, at man skaber en vis forudsigelighed og sikkerhed for disse ved et aftalesystem, der betyder at afgiften fastlægges for en fireårig periode, i hvilken der hvert år reguleres i forhold til den almindelige lønudvikling.

2. Amtsentrene og biblioteksafgiften

Dansk Forfatterforening finder at amtscentrene og disses materialesamlinger (ca. 2 mio. bind, svarende til omtrent 3 % af bibliotekernes bogbestand) bør omfattes af biblioteksafgiftsordningen, således at amtscentrenes materialer fremover vil udløse biblioteksafgift efter de samme principper, som er gældende for andre bøger. Inddragelsen af disse samlinger dækkes af en merbevilling.

Der findes flere samlinger i amtscentrene: Informationssamlinger, samlinger af pædagogisk litteratur for undervisere, AV-materialer, bøger i enkelte eksemplarer og klassesæt til elevbrug.

Ifølge de oplysninger, der er fremkommet under forhandlingerne i Fase II udvalget, vil amtscentrene efter strukturreformen i 2007 overgå til at være statslige. Om de herefter skal betjene de nye regioner, eller om de i et samarbejde skal være mere landsdækkende, er vi ikke vidende om, og vi mener heller ikke, at dette bør have betydning for, om de skal omfattes af biblioteksafgiften.

Antalsmæssigt er der primært tale om klassesæt, og derfor mener DFF også, at disse skal indregnes efter samme principper som klassesæt i skolebibliotekerne, jf. Lov om biblioteksafgift § 4 stk. 6, dog således, at det fastsættes, at et klassesæt består af 30 bøger, og ovennævnte bestemmelse herefter anvendes pr. klassesæt.

Klassesættene udlånes i vidt omfang til folkeskolerne, og de indgår i skolernes undervisning på nøjagtig samme måde, som de klassesæt de enkelte skoler råder over, og som allerede indgår i biblioteksafgiften på ovennævnte måde. Ydermere er det således, at de enkelte skoler gennem de senere år anskaffer stadig færre klassesæt til deres egne skolebiblioteker, og forlader sig på at amtscentrene gør det. Det betyder, at bøgerne på amtscentrene formentlig hører til blandt de mest udlånte overhovedet.

Dansk Forfatterforening mener således, at det må betragtes som en fejl, når amtscentrene ikke er inde under biblioteksafgiften, og denne fejl bør rettes så hurtigt som muligt. De oplysninger som er fremkommet under fase II udvalgets arbejde viser, at de forskydninger i biblioteksafgiften, som en inddragelse vil medføre, generelt set er minimale, især hvis man beregner på den måde vi foreslår. Det indebærer jo, at en stor del af bøgerne kun vil tælle med en tredjedel, og således vil den samlede forøgelse af sidetal i biblioteksafgiften være en del mindre end 3 %. En inddragning vil imidlertid gøre afgiften mere rimelig i forhold til dens formål.

Det har under drøftelserne i Fase II udvalget været fremført, at det er et kriterium for at udløse biblioteksafgift, at der er tale om bøger fra kommunale biblioteker. I lovens § 1 står imidlertid, at afgiften fordeles til forfattere etc. "hvis bøger benyttes på de af loven omfattede biblioteker." De af loven omfattede biblioteker er ifølge § 5 "folkebiblioteker, folkeskolens biblioteker og Danmarks Blindbibliotek,". Danmarks Blindbibliotek er ikke kommunalt. Når man tager amtscentrenes anvendelse i betragtning, så mener DFF, at de reelt er at opfatte som en del af

folkeskolens biblioteker. DFF mener derfor, at man kan argumentere for, at amtscentrene allerede med den nugældende lovtekst bør udløse biblioteksafgift.

Det har også været hævdet, at amtscentrenes samlinger ikke udløser biblioteksafgift, fordi der ikke er tale om et offentligt udlån. Der er åbenbart en meget varierende praksis på dette område fra center til center, men det betyder i denne sammenhæng ikke noget. Der står nemlig intet sted i loven noget om, at der skal være tale om offentlige udlån.

Spørgsmålet om amtscentrene har været uafklaret siden det første biblioteksafgiftsudvalg sluttede sit arbejde i sensommeren 2002. Det er Dansk Forfatterforenings opfattelse, at sagen senest bør afklares ved lovrevisionen i 2006.

3. Kommentarer til DsF's synspunkter

DsF har i udvalget udtrykt frygt for, at amtscentrenes inddragelse i biblioteksafgiften vil betyde, at der vil blive rejst krav om, at også forskningsbiblioteker skal indgå i afgiften. Dansk Forfatterforening er ikke enig i dette synspunkt. Man inddrager præcis de samlinger i afgiften, som man ønsker at inddrage – hverken mere eller mindre.

Noget andet er, at DFF principielt ikke kan se, hvorfor f. eks. bøger i forskningsbiblioteker ikke skal udløse biblioteksafgift. Vores udgangspunkt er, at biblioteksafgiften er en kulturstøtte, og vi mener, at fagbøger kan være lige så kulturbærende og væsentlige som andre former for litteratur. Hvorledes de i givet fald skulle få del i kulturstøtten, falder uden for Fase II udvalgets kommissorium.

DsF har også argumenteret med, at det vil være dyrt og krævende rent administrativt at inddrage amtscentrene. For det første vil vi stille spørgsmålstejn ved den påstand. Det vil utvivlsomt kræve nogle ressourcer, men hvilket omfang det vil få, det ved vi ikke noget om. Det vil i givet fald være meget varierende fra center til center. Desuden er det tænkeligt, at strukturreformen alligevel vil betyde, at man skal ændre registreringer etc. Og endelig finder DFF ikke, at det er et værdigt argument imod en rimelig ordning, at det koster noget at gennemføre den.

DsF stiller spørgsmål ved, "om det er hensigtsmæssigt, at en større del af biblioteksafgiften skal gå til undervisningsmaterialer". For det første mener vi, at undervisning er et helt centralt element i vores kultur. For det andet kan man i denne sammenhæng ikke definere, hvad der er undervisningsmaterialer, og hvad der ikke er. For den overvejende del af de bøger, der er tale om, gælder det netop, at de både findes i folkebiblioteker, skolebiblioteker og amtscentre.

De er næppe mindre betydende for vores kultur, hvis de står på amtscentrene og i øvrigt dermed læses af langt flere end mange af dem, som findes på folkebibliotekerne.

På Dansk Forfatterforenings vegne

Sally Altschuler

Bilag 2: Danske skønlitteræres Forfatters indlæg til udvalget

Biblioteksafgiftens karakter

Da Folketinget i 1991 valgte at ændre biblioteksafgiftens karakter fra vederlag til kulturstøtte, var det udelukkende af hensyn til EU. Formålet var at sikre, at afgiften fortsat kun skulle udbetales til danske forfattere, og at den ikke også skulle fordeles blandt de udenlandske forfattere, som har værker stående på danske biblioteker.

Imidlertid har alle de kulturministre, som er tiltrådt efter 1991, forsøgt at beskære biblioteksafgiften med det argument, at den er en kulturstøtteordning, hvis størrelse fastsættes fra år til år på finansloven. For den seneste kulturminister, Brian Mikkelsen, lykkedes det, trods forfatternes kraftige protester, at beskære afgiften. Når man sammenholder dette med, at forfatterne ikke har ret til at nægte at lade deres bøger udlåne fra bibliotekerne - at der er tale om en tvangslicens - er der siden 1991 skabt en uholdbar situation for landets forfattere, idet biblioteksafgiften er deres væsentligste indtægtskilde, der finacierer den periode, det tager at skrive en bog.

Som en anerkendelse af litteraturen som et uomgængeligt kulturgode, en central kunstart og det vigtigste redskab til formidling af information, viden og indsigt, samt at den er den væsentligste indtægtskilde for danske forfattere, foreslår Danske skønlitterære Forfattere derfor følgende:

- at størrelsen af biblioteksafgiften fremover fastsættes efter drøftelse mellem Dansk Forfatterforening, Danske skønlitterære Forfattere og Kulturministeriet for 4 år ad gangen.

For at give de danske forfattere et minimum af økonomisk sikkerhed foreslår Danske skønlitterære Forfattere samtidig, at biblioteksafgiftens størrelse som minimum hvert år reguleres efter pris- og lønindekset.

Amtscentraler

Danske skønlitterære Forfattere mener ikke, at bøger og andet materiale, som står på Amtscentralerne skal være berettiget til biblioteksafgift.

Traditionelt er det kun udlån fra kommunale folkebiblioteker og folkeskolebiblioteker, som udløser afgift. Amtscentralerne er i øjeblikket, som navnet siger, amtslige, og udlån herfra udløser følgelig ikke biblioteksafgift.

Ifølge Kulturministeriet vil Amtscentralerne efter strukturreformen i 2007 overgå til at være statslige, underlagt Centrene for undervisningsmidler, så de vil altså heller ikke i fremtiden være kommunale.

En anden grund til, at Amtscentralerne ikke udløser biblioteksafgift er, at udlånet ikke er offentligt.

Biblioteksstyrelsen udtaler, at den har fået oplyst, at der foregår et vist udlån fra Amtscentralerne. DsF har til gengæld talt med Amtscentraler, som benægter, at der sker udlån med henvisning til, at det ikke er tilladt ifølge loven.

Man må konkludere, at der ikke generelt foregår udlån på Amtscentralerne.

Hvis man argumenterer med, at det ikke er Amtscentralernes tilhørsforhold, men *brugen* af bøgerne til udlån, som er grunden til, at Amtscentralernes bestande skal udløse afgift, så indebærer det, at man også kan rejse krav om, at forskningsbibliotekernes samlinger skal udløse biblioteksafgift. I dag er forskningsbibliotekernes samlinger ikke berettiget til biblioteksafgift, fordi de ikke er kommunale.

Mens Amtscentralernes bestande ikke generelt indgår i det offentlige udlån og slet ikke i interurbanlånet, er

forskningsbibliotekernes samlinger allerede genstand for offentligt udlån, ligesom de indgår i interurbanlånet. Hvis man opgiver tilhørsforholdet som et krav, vil det således være svært at argumentere for, at forskningsbibliotekernes samlinger ikke skal udløse biblioteksafgift.

DsF frygter derfor, at man ved at inddrage Amtscentralerne i biblioteksafgiften udløser de små skridts politik: en accept af, at Amtscentralernes bestande udløser biblioteksafgift, vil herefter kunne åbne for krav om, at forskningsbibliotekernes bestand af hovedsagelig fagbøger også skal indgå i de biblioteksafgiftsberettigede materialer.

Det vil betyde en meget stor og uoverskuelig ændring af afgiften, hvor forholdet mellem fag- og skønlitteratur vil blive uopretteligt forskubbet.

Administrationsmæssigt vil det være dyrt og krævende at inddrage Amtscentralerne. Dels vil der være betragtelige udgifter til ændring af edb-systemer, og dels skal man registrere hvert enkelt bind, som står på Amtscentralerne, før de kan opfylde Biblioteksstyrelsens krav til indberetning.

I øjeblikket kan de fleste amtscentraler ikke skelne, om deres skønlitteratur er for voksne eller for børn. Nogle amtscentraler kan ikke skelne mellem voksen- og børnebøger i det hele taget. For andre amtscentraler er det umuligt at skelne mellem fag- og skønlitteratur.

Denne skelnen er ifølge Amtscentralerne hverken relevant eller brugbart i forhold til deres katalogisering. Bøgerne er defineret af, at de er til undervisningsbrug og således baseret på et fagligt-pædagogisk grundlag, ikke et katalogiseringssystem som i folkebibliotekerne.

Titler, som ligger fast i en klasse, indgår i nogle tilfælde ikke i Amtscentralens statistik, andre gange tæller de dobbelt.

En Amtscentral oplyser, at man slet ikke er i besiddelse

af statistisk materiale, der vil kunne indgå i en registrering ud fra en almindelig biblioteksterminologi.

En anden Amtscentral oplyser, at deres samling består af en dynamisk samling læremidler, der udelukkende er beregnet til brug i undervisningen på amtets institutioner.

Og en tredje Amtscentral oplyser, at almindelig skønlitterær læsning er et biblioteksanliggende, som den ikke understøtter.

Skøntsmæssigt står der ca. dobbelt så meget faglitteratur som skønlitteratur på Amtscentralerne.

(De ovennævnte oplysninger stammer fra indberetninger fra Amtscentralerne til Biblioteksstyrelsen).

Afslutningsvis stiller Danske skønlitterære Forfattere spørgsmål ved, om det er hensigtsmæssigt, at en større del af biblioteksafgiften skal gå til undervisningsmaterialer?

Kommentar til Dansk Forfatterforenings indlæg

Efter udsendelsen af vores oplæg til Biblioteksafgiftens II fase er Dansk Forfatterforening kommet med et helt nyt oplæg. Det ændrer imidlertid ikke på vores opfattelse af, om Amtscentraler skal være med i biblioteksafgiftsordningen eller ej – nærmere tværtimod. F.eks. udtrykkes ideen om, at forskningsbibliotekernes samlinger også burde kunne udløse biblioteksafgift nu helt konkret.

DsF vil gøre opmærksom på, at argumenterne, som bliver fremført af DFF, er blevet fremført af foreningen i næsten identisk form under mange tidligere biblioteksafgiftsforhandlinger, hvor de er blevet afvist af Kulturministeriet.

I 1991 anførte KUM, at Amtscentralerne ikke bør være med i biblioteksafgiftsordningen af bl.a. fordi:

- Amtscentralerne er ikke biblioteker i gængs forstand og er ikke omfattet af biblioteksloven, ligesom der heller ikke er adgang for almenheden til at benytte Amtscentralernes samlinger
- Skolernes udlevering af undervisningsmaterialer til elevernes brug i forbindelse med undervisningen ikke er defineret som offentlig
- Amtscentralerne også udlåner bøger til andre end folkeskolebiblioteker, f.eks. til skolebiblioteker på gymnasier, som ikke er omfattet af biblioteksafgiftsloven.

Intet af dette er ændret, og argumenterne holder således også i dag. Samtidig fremgår det tydeligt af de indsendte besvarelser fra Amtscentralerne til Biblioteksstyrelsen, at Amtscentralernes funktion netop er at være centraler for undervisningsmidler.

Vi må gå ud fra, at der er en grænse for, hvor mange midler KUM måtte ønske at tilføre biblioteksafgiften under de kommende forhandlinger, og DsF ser langt hellere, at alle disse eventuelle midler bruges til at forbedre afgiften for de modtagere, som allerede er berettiget til den, end til at nye områder skal tildeles biblioteksafgift.

Venlig hilsen

Danske skønlitterære Forfattere
Peter Legård Nielsen

Bilag 3: Tabel over udviklingen i biblioteksafgift i perioden 1980-2004

 BIBLIOTEKSSTYRELSEN

NOTAT

19. januar 2005

JJK

Biblioteksafgiftens udvikling 1980-2004

Biblioteksafgiftens udvikling fremgår af nedenstående tabel

Bevilling af biblioteksafgift 1980-2004					
År	Indbyggertal	Løbende priser	Afgift/indbygger (løbende priser)	Faste 1980-priser	Afgift/indbygger (faste 1980-priser)
1980	5.122.065	33.800.000	6,60	33.800.000	6,60
1981	5.123.989	40.500.000	7,90	36.257.833	7,08
1982	5.119.155	48.100.000	9,40	39.111.510	7,64
1983	5.116.464	57.400.000	11,22	43.661.002	8,53
1984	5.112.130	65.000.000	12,71	46.511.666	9,10
1985	5.111.108	76.400.000	14,95	52.214.992	10,22
1986	5.116.273	87.000.000	17,00	57.337.975	11,21
1987	5.124.794	98.500.000	19,22	62.420.320	12,18
1988	5.129.254	107.000.000	20,86	64.886.933	12,65
1989	5.129.778	110.300.000	21,50	63.824.541	12,44
1990	5.135.409	114.200.000	22,24	64.406.683	12,54
1991	5.146.469	116.100.000	22,56	63.943.601	12,42
1992	5.162.126	128.900.000	24,97	69.533.173	13,47
1993	5.180.614	130.700.000	25,23	69.599.364	13,43
1994	5.196.642	131.400.000	25,29	68.600.120	13,20
1995	5.215.718	135.200.000	25,92	69.132.213	13,25
1996	5.251.027	138.400.000	26,36	69.312.908	13,20
1997	5.275.121	141.100.000	26,75	69.143.943	13,11
1998	5.294.860	142.700.000	26,95	68.691.552	12,97
1999	5.313.577	146.500.000	27,57	68.800.740	12,95
2000	5.330.020	152.000.000	28,52	69.371.918	13,02
2001	5.349.212	159.500.000	29,82	71.088.744	13,29
2002	5.368.354	143.400.000	26,71	62.415.054	11,63
2003	5.383.507	129.900.000	24,13	55.376.258	10,29
2004	5.397.640	138.700.000	25,70	58.426.572	10,82

Kilde: bs.dk samt dst.dk¹

Hvis biblioteksafgiften reelt skulle være det samme i 2004 som i 1980 ville afgiften i faste priser stadig være 33,8 mio. kr. i 2004. Som det ses af tabellen er biblioteksafgiften steget fra 33,8 mio. kr. i 1980 til 58,4 mio. kr. i 2004 i fastepriser og der udbetales derfor reelt 24,6 mio. kr. mere i dag end i 1980. Stigningen svarer til 72,9%. Stigningen per indbygger er på 64%.

¹ Til udregning af fastepriser er benyttet følgende forbrugerprisindeks med 1980=100:

1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
100,00	111,70	122,98	131,47	139,75	146,32	151,73	157,80	164,90	172,82	177,31	181,57	185,38
1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
187,79	191,54	195,57	199,67	204,07	207,74	212,93	219,11	224,37	229,75	234,58	237,39	

Kulturministeriet, Nybrogade 2, 1203 København K

**Bekendtgørelse af lov om biblioteksafgift
- Lovbekendtgørelse nr. 1175 af 17. december 2002**

Herved bekendtgøres lov om biblioteksafgift, jf. lovbekendtgørelse nr. 21 af 11. januar 2000, med de ændringer, der følger af lov nr. 1053 af 17. december 2002.

§ 1. På finansloven opføres årligt en bevilling til biblioteksafgift, som fordeles efter reglerne i denne lov som støtte til forfattere, oversættere og andre, hvis bøger benyttes på de af loven omfattede biblioteker.

§ 2. Berettigede til at modtage afgift efter denne lov er

1) forfattere, hvis bøger er udgivet på dansk, medmindre der er tale om en oversættelse eller en gendigtning, genfortælling eller bearbejdelse fra fremmedsprog,

2) oversættere samt personer, der foretager gendigtning, genfortælling eller bearbejdelse af fremmedsprogede bøger til dansk,

3) illustratører, billedkunstnere, fotografer og komponister, hvis frembringelser indgår i de i nr. 1 nævnte bøger eller selvstændigt er udgivet i bogform i Danmark,

4) illustratører, som over for Biblioteksstyrelsen dokumenterer, at deres frembringelser særligt er udført til oversættelser, gendigtninger, genfortællinger eller bearbejdelser af fremmedsprogede værker til dansk, og

5) andre bidragydere til de i nr. 1 og 3 nævnte bøger, såfremt det over for Biblioteksstyrelsen dokumenteres, at der er tale om væsentlige bidrag til en titel. Dog udbetales der ikke afgift for bidrag, der er frembragt som led i et ansættelsesforhold, som omfatter redaktionelt arbejde.

Stk. 2. Der ydes kun afgift efter stk. 1, nr. 5, for bidrag, der er godkendt som væsentlige bidrag til en titel inden udgangen af 2002.

Stk. 3. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse for litteratur indlæst på lydbånd m.v. Kulturministeren kan fastsætte, at stk. 1 også skal finde anvendelse på digitale frembringelser, der udelukkende består af litterært materiale.

§ 3. Berettigede til at modtage biblioteksafgift, efter at en i § 2 nævnt person er afgang ved døden, er

1) den efterlevende ægtefælle,

2) en fraskilt ægtefælle, såfremt ægteskabet har varet i mindst 5 år og det ved skilsmissen er fastsat, at vedkommende har ret til underholdsbidrag,

3) en efterlevende person, som en berettiget samlevede med på dødstidspunktet, såfremt samlivet har varet mindst 5 år, og

4) børn under 18 år, såfremt den anden af forældrene er død eller ikke er berettiget.

Stk. 2. Efterlader de i § 2 nævnte personer sig flere berettigede, deles afgiftsbeløbet ligeligt mellem dem.

Stk. 3. Berettigede i medfør af stk. 1 og 2 modtager kun halv afgift i forhold til den person, der var berettiget i henhold til § 2.

Stk. 4. Efterlevende er ikke berettigede til afgift, hvis den i § 2 nævnte person først er blevet berettiget til afgift i 2003 eller senere.

§ 4. Afgiften til de berettigede efter §§ 2 og 3 fordeles på grundlag af sidetal pr. titel og antallet af udlåsenheder pr. titel, hvormed de berettigede er repræsenteret i bibliotekerne. For lydbånd m.v. er grundlaget indlæste minutter i stedet for sidetal.

Stk. 2. Berettigede efter § 2, stk. 1, nr. 2, modtager kun en tredjedel afgift. Berettigede efter § 2, stk. 1, nr. 5, modtager kun to tredjedele afgift.

Stk. 3. Beløb under 1.535 kr. udbetales ikke.

Stk. 4. Fra og med 2003 foretages udbetaling af biblioteksafgift efter stk. 1 og 2 til en berettiget person på følgende måde:

- 1) Beløb indtil 328.134 kr. udbetales uden reduktion.
- 2) Af beløb over 328.134 kr. og indtil 437.512 kr. udbetales halvdelen.
- 3) Af beløb over 437.512 kr. udbetales en tredjedel.

Stk. 5. Beløbsgrænserne i stk. 3 og 4 reguleres årligt med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent.

Stk. 6. For udlåsenheder på folkeskolens biblioteker udbetales der fuld afgift efter stk. 1 og 2 for de første 15 eksemplarer pr. titel pr. bibliotek og en tredjedel afgift for de øvrige eksemplarer pr. titel pr. bibliotek.

Stk. 7. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om ydelse af afgift efter stk. 1. Der kan herunder fastsættes regler om, at særlige kategorier af de i § 2 nævnte bøger og visse bidrag til sådanne bøger ikke skal medføre afgift.

§ 5. Fordelingen af biblioteksafgiften finder sted på grundlag af indberetninger fra folkebiblioteker, folkeskolens biblioteker og Danmarks Blindbibliotek, i det omfang disse biblioteker har deres bogbestand registreret i maskinlæsbar form og indberetningerne indeholder de nødvendige data til beregning af afgiften.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvorledes bibliotekerne skal foretage indberetning.

§ 6. Administrationen af biblioteksafgiften varetages af Biblioteksstyrelsen.

Stk. 2. Klager over fordelingen af biblioteksafgift efter lovens §§ 1-5 skal for et givet finansår være indgivet til Biblioteksstyrelsen senest den 15. oktober i det pågældende år.

§ 7. Afgørelser truffet af Biblioteksstyrelsen efter § 6, stk. 2, kan indbringes for et af kulturministeren nedsat nævn, der har den endelige administrative afgørelse. Ministeren fastsætter nærmere regler for nævnets virksomhed.

§ 8. På finansloven opføres årligt et rådighedsbeløb til fordeling efter ansøgning til komponister, tekstforfattere, udøvende kunstnere og andre, hvis grammofonplader, lydbånd og andre lydbærende

materialer, som er udgivet i Danmark, benyttes på bibliotekerne.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om fordelingen af beløbet og kan herunder fastsætte, at beløbet fordeles af et udvalg, der nedsættes af ministeren, og at udvalget træffer den endelige administrative afgørelse.

§ 9. På finansloven opføres årligt et rådighedsbeløb til fordeling efter ansøgning til billedkunstnere, der er repræsenteret i bibliotekerne med originalkunst eller diasserier, grafik, fotografier og plakater, som er udgivet i Danmark.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om fordelingen af beløbet og kan herunder fastsætte, at beløbet fordeles af et udvalg, der nedsættes af ministeren, og at udvalget træffer den endelige administrative afgørelse.

§ 10. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om lovens anvendelse i forhold til andre lande.

§ 11. Loven træder i kraft den 1. januar 1992.

§ 12. Lov om biblioteksafgift, jf. lovbekendtgørelse nr. 455 af 23. juni 1989, ophæves.

§ 13. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Lov nr. 449 af 30. juni 1993 om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende regulering af overførsler m.v. (Ændrede reguleringsbestemmelser), § 7, har ændret § 4.

Lov nr. 1206 af 27. december 1996 om ændring af lov om biblioteksafgift (Beløbsgrænser og revisionsfrist) har ændret § 3, § 4 og § 11, stk. 2.

Loven indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1997.

Lov nr. 1021 af 23. december 1998 om ændring af lov om biblioteksafgift (Gradueret skala for udbetaling af biblioteksafgift, skolebibliotekernes bestandsindberetninger m.v.) har ændret § 2, § 4 og § 5, stk. 1, samt ophævet § 11, stk. 2.

Loven indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1999. § 1, nr. 1-31)* og 52)** , træder dog først i kraft den 1. januar 2000.

Lov nr. 1053 af 17. december 2002 om ændring af lov om biblioteksafgift (Ændrede beløbsgrænser m.v.) har ændret §§ 2, 3 og 4.

Loven indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2003.

Kulturministeriet, den 17. december 2002

Brian Mikkelsen

/K. Groos

Officielle noter

* Vedrørende denne lovbekendtgørelses § 2, stk. 1, nr. 3-5.

** Vedrørende denne lovbekendtgørelses § 4, stk. 2, 2. pkt.

Kulturministeriet, Nybrogade 2, 1203 København K

Bekendtgørelse om biblioteksafgift - Bekendtgørelse nr. 106 af 19. februar 2003

I medfør af § 4, stk. 7, § 5, stk. 2, § 7, § 8, stk. 2, og § 9, stk. 2, i lov om biblioteksafgift, jf. lovbekendtgørelse nr. 1175 af 17. december 2002, fastsættes:

Personer, som kan modtage biblioteksafgift

§ 1. Berettigede til at modtage afgift efter biblioteksafgiftslovens § 2, stk. 1, er

- 1) forfattere, hvis bøger er udgivet på dansk, medmindre der er tale om en oversættelse eller en gendigtning, genfortælling eller bearbejdelse fra fremmedsprog,
- 2) oversættere samt personer, der foretager gendigtning, genfortælling eller bearbejdelse af fremmedsprogede bøger til dansk,
- 3) illustratører, billedkunstnere, fotografer og komponister, hvis frembringelser indgår i de i nr. 1 nævnte bøger eller selvstændigt er udgivet i bogform i Danmark,
- 4) illustratører, som over for Biblioteksstyrelsen dokumenterer, at deres frembringelser særligt er udført til oversættelser, gendigtninger, genfortællinger eller bearbejdelser af fremmedsprogede værker til dansk, og
- 5) andre bidragydere til de i nr. 1 og 3 nævnte bøger, såfremt det over for Biblioteksstyrelsen dokumenteres, at der er tale om væsentlige bidrag til en titel. Dog udbetales der ikke afgift for bidrag, der er frembragt som led i et ansættelsesforhold, som omfatter redaktionelt arbejde.

Stk. 2. Der ydes kun afgift efter stk. 1, nr. 5, for bidrag, der er godkendt som væsentlige bidrag til en titel inden udgangen af 2002, jf. lovens § 2, stk. 2.

Stk. 3. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på litteratur indlæst på lydbånd m.v., jf. lovens § 2, stk. 3.

Stk. 4. Efter lovens § 4, stk. 2, modtager de i stk. 1, nr. 2, nævnte oversættere m.fl. kun en tredjedel afgift, således som det nærmere er fastsat i § 7, stk. 4, og § 14, stk. 2, og de i stk. 1, nr. 5, nævnte andre bidragydere kun to tredjedele afgift.

Stk. 5. Personer, som har bidraget til aviser og tidsskrifter, modtager ikke afgift for deres bidrag. Det samme gælder for personer, som alene har bidraget med omslagsillustrationer, eller som har bidraget med mindre tekst- eller illustrationsbidrag i bøger.

§ 2. Berettigede til at modtage afgift, efter at en i § 1 nævnt person er afgang ved døden, er efter lovens § 3, stk. 1,

- 1) den efterlevende ægtefælle,
- 2) en fraskilt ægtefælle, såfremt ægteskabet har varet i mindst 5 år, og det ved skilsmissen er fastsat, at vedkommende har ret til underholdsbidrag,
- 3) en efterlevende person, som en berettiget samlevede med på dødstidspunktet, såfremt samlivet har

varet mindst 5 år, og

4) børn under 18 år, såfremt den anden af forældrene er død eller ikke er berettiget.

Stk. 2. Efterlader de i § 1 nævnte personer sig flere berettigede, deles afgiftsbeløbet efter lovens § 3, stk. 2, ligeligt mellem dem.

Stk. 3. Berettigede i medfør af stk. 1 og 2 modtager kun halv afgift i forhold til den person, der var berettiget i henhold til § 1, jf. lovens § 3, stk. 3.

Stk. 4. Efterlevende er ikke berettigede til afgift, hvis den i § 1 nævnte person først er blevet berettiget til afgift i 2003 eller senere, jf. lovens § 3, stk. 4.

Tilmelding

§ 3. Det er en betingelse for udbetaling af afgift for et givet finansår, at den enkelte berettigede som anført i § 18 inden den 1. december året før foretager tilmelding på et skema, som rekvireres i Biblioteksstyrelsen, samt afgiver de til brug for beregning og udbetaling af afgiften i øvrigt nødvendige oplysninger.

Stk. 2. Yderligere oplysninger, herunder et eksemplar af en given titel, skal efter anmodning indsendes til Biblioteksstyrelsen.

Stk. 3. I tilfælde, hvor det er en betingelse for udbetaling af afgift, at der tilvejebringes særlig dokumentation, jf. § 19, stk. 1, skal dokumentationen være tilvejebragt inden den 15. oktober året før, jf. § 19, stk. 2.

Grundlaget for afgiftsbetaling

§ 4. Afgiften til de berettigede efter § 1 og § 2 fordeles efter et pointsystem på grundlag af sidetal pr. titel og antallet af udlånsenheder pr. titel, hvormed de berettigede er repræsenteret i bibliotekernes bestandsindberetninger. For lydbånd m.v. er grundlaget indlæste minutter i stedet for sidetal.

Udlånsenheder og sidetal/minuttal

§ 5. Antallet af udlånsenheder fastlægges på grundlag af bestandsindberetninger fra folkebiblioteker, folkeskolens biblioteker og Danmarks Blindbibliotek, i det omfang disse biblioteker har deres bogbestand registreret i maskinlæsbar form, og indberetningerne indeholder de nødvendige data til beregning af afgiften.

Stk. 2. Indberetningerne skal for at kunne indgå i beregningsgrundlaget foreligge i en sådan elektronisk form, at de teknisk lader sig videreforarbejde i Biblioteksstyrelsen. Årbøger skal for at indgå i beregningsgrundlaget være indberettet på en sådan måde, at de enkelte årgange er udskilt fra hinanden.

Stk. 3. Biblioteksstyrelsen fastsætter nærmere retningslinjer for bibliotekernes indberetninger.

Stk. 4. For udlånsenheder af en given titel på et givet skolebibliotek afskæres to tredjedele af de indberettede eksemplarer ud over 15 afrundet til hele bind, jf. lovens § 4, stk. 6.

Stk. 5. Ved en udlånsenhed forstås den mindste enhed, der af et bibliotek registreres og indberettes særskilt. Udlånsenheden for bøger er et bind, for litteratur indlæst på lydbånd m.v. en mappe med et eller flere lydbånd. Sammensatte materialer, f.eks. en bog og et bånd, udgør tilsammen en udlånsenhed.

§ 6. Ved fastlæggelsen af sidetal/minuttal anvendes de i Nationalbibliografien (den nationalbibliografiske database) indeholdte oplysninger.

Pointtildeling

§ 7. Bøger tildeles 1 point pr. side, dog således at

- 1) billedbøger og tegneserier tildeles 3 point pr. side,
- 2) noder (musikalier) tildeles 6 point pr. side,
- 3) lyrik (digte) tildeles 6 point pr. side, og
- 4) ordbøger mellem dansk og fremmede sprog tildeles 1/3 point pr. side.

Stk. 2. Lydbøger m.v. tildeles 1/2 point pr. minut, dog således at

- 1) billedbøger og tegneserier tildeles 1 1/2 point pr. minut,
- 2) lyrik (digte) tildeles 3 point pr. minut, og
- 3) ordbøger mellem dansk og fremmede sprog tildeles 1/6 point pr. minut.

Stk. 3. Uanset bestemmelserne i stk. 1 og 2 tildeles skønlitteratur for voksne, bortset fra lyrik (digte), 1,35 point pr. side, henholdsvis 0,675 point pr. minut til de primære bidragydere. Fra 2004 tildeles skønlitteratur for voksne, bortset fra lyrik (digte), 1,7 point pr. side, henholdsvis 0,85 point pr. minut til de primære bidragydere.

Stk. 4. Uanset bestemmelserne i stk. 1 og 2 tildeles personer, der foretager oversættelser, gendigtninger, genfortællinger og bearbejdelser fra fremmedsprog, 1/3 point pr. side, henholdsvis 1/6 point pr. minut. Personer, der foretager oversættelser af lyrik (digte), tildeles dog 2 point pr. side, henholdsvis 1 point pr. minut.

§ 8. Ved billedbøger og tegneserier, jf. § 7, stk. 1 og 2, forstås bøger, som i folke- og skolebibliotekernes fælles bibliografiske database og i bibliotekernes kataloger er påført henholdsvis opstillingssignaturen »bi« og »te«

Stk. 2. Ved noder (musikalier), jf. § 7, stk. 1, forstås bøger, som i Nationalbibliografien er registreret som noder.

Stk. 3. Ved lyrik (digte), jf. § 7, stk. 1 og 2, forstås bøger, som i Nationalbibliografien er registreret som lyrik (digte).

Stk. 4. Ved ordbøger mellem dansk og fremmede sprog, jf. § 7, stk. 1 og 2, forstås bøger, som i Nationalbibliografien er registreret som ordbøger med fremmedsprog.

Stk. 5. Ved skønlitteratur, jf. § 7, stk. 3, forstås litteratur, som i Nationalbibliografien er klassificeret som skønlitteratur. Ved litteratur for voksne, jf. § 7, stk. 3, forstås titler, der af Dansk BiblioteksCenter siden 1976 er angivet som sådan i forbindelse med registreringen i Nationalbibliografien.

Stk. 6. Ved oversættelser af lyrik (digte), jf. § 7, stk. 4, 2. pkt., forstås bøger, der i Nationalbibliografien er klassificeret som oversat lyrik (digte).

Flere berettigede

§ 9. For bøger, bortset fra antologier m.v., jf. § 10, med flere afgiftsberettigede fordeles det pointtal, som en bog opnår efter § 7 på grundlag af Nationalbibliografiens oplysninger om primære og sekundære bidragydere. Biblioteksstyrelsen kan dog i særlige tilfælde efter ansøgning fravige denne opdeling i primære og sekundære bidragydere, jf. § 19, stk. 1, nr. 3, og stk. 2.

Stk. 2. Er der én primær og én sekundær bidragyder, deles pointtallet med tre fjerdedele til den primære og en fjerdedel til den sekundære bidragyder. Er der flere primære bidragydere, deles tre fjerdedele ligeligt mellem dem. Er der flere sekundære bidragydere, deles én fjerdedel ligeligt mellem dem. Er der udelukkende primære bidragydere, deles hele pointtallet ligeligt mellem dem.

Særligt om antologier m.v.

§ 10. Bestemmelserne i § 7, stk. 1-3 og 4, 2. pkt., om vægtning for særlige typer af litteratur finder ikke anvendelse ved fordeling af point til antologier, andre samlingsværker eller årbøger.

Stk. 2. Pointtallet for en antologi, et andet samlingsværk eller en årbog deles ligeligt mellem de berettigede bidragydere.

§ 11. Bidrag til leksika, sangbøger og andre bøger med et meget stort antal enkeltbidrag udløser kun biblioteksafgift til bidragydere, der er registreret i Nationalbibliografien.

§ 12. Ved antologier og andre samlingsværker, jf. § 10, forstås bøger, der i Nationalbibliografien er registreret som samlingsværker.

Stk. 2. Ved årbøger, jf. § 10, forstås bøger, der i Nationalbibliografien er registreret som årbøger.

Stk. 3. Ved leksika og sangbøger, jf. § 11, forstås bøger, der i Nationalbibliografien er registreret som henholdsvis leksika og sangbøger.

Dokumentation

§ 13. Udbetaling af afgift efter § 9 og § 10 for

1) bøger med mere end 3 primære eller 3 sekundære bidragydere inden for en kategori af afgiftsberettigede (forfatter, komponist, illustratør, fotograf, redaktør m.v.),

2) antologier,

3) andre samlingsværker og

4) årbøger

forudsætter, at den enkelte bidragyder inden for den i § 19, stk. 2, fastsatte frist har anmeldt sin medvirken til Biblioteksstyrelsen og på forlangende indsendt kopi af bogens titelblad, kolofon, indholdsfortegnelse eller anden fyldestgørende dokumentation, hvoraf det fremgår, hvem der har bidraget til bogen, og at bidragene berettiger til afgift.

Særligt om oversættelser og oversatte bidrag

§ 14. Såfremt flere personer har oversat en bog, deles pointtallet til oversætterne ligeligt mellem dem. Biblioteksstyrelsen kan dog i særlige tilfælde efter ansøgning fravige denne fordeling, jf. § 19, stk. 1, nr. 5,

og stk. 2.

Stk. 2. Personer, der har oversat bidrag til bøger, der ikke samlet kan betegnes som oversættelser, modtager en tredjedel af det pointtal, som ville tilkomme dem efter § 9 og § 10.

Pointværdi

§ 15. Såfremt dele af pointtallet for en bog med flere bidragydere ikke udløser afgift, indgår disse dele ikke i den samlede pointsum.

§ 16. Den samlede pointsum, som er tildelt på grundlag af bestemmelserne i §§ 4-14, sættes i forhold til bevillingen på finansloven. Biblioteksstyrelsen beregner herefter, hvilket beløb der det pågældende år skal udbetales pr. point. Den enkelte berettigede modtager afgift svarende til det antal point, som vedkommende har opnået.

Stk. 2. De i medfør af beløbsgrænserne i § 17 frigjorte midler fordeles ved nye beregninger mellem afgiftsmodtagerne.

Beløbsgrænser

§ 17. Efter lovens § 4, stk. 3, udbetales beløb under 1.535 kr. ikke.

Stk. 2. Efter lovens § 4, stk. 4, foretages udbetaling af biblioteksafgift til en berettiget person på følgende måde:

- 1) Beløb indtil 328.134 kr. udbetales uden reduktion.
- 2) Af beløb over 328.134 kr. og indtil 437.512 kr. udbetales halvdelen.
- 3) Af beløb over 437.512 kr. udbetales en tredjedel.

Stk. 3. Efter lovens § 4, stk. 5, reguleres beløbsgrænserne i stk. 1 og 2 årligt fra 2003 med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent.

Frister

§ 18. Tilmelding til biblioteksafgift efter § 3, stk. 1, skal for at komme i betragtning ved udbetalingen af afgift i et givet finansår ske inden den 1. december året før.

§ 19. Det er en forudsætning for at opnå biblioteksafgift eller ændring af afgiften, at den berettigede tilvejebringer fyldestgørende dokumentation i følgende tilfælde:

- 1) Når en illustrator, som har udført illustrationerne i en bog, ønsker omslagsillustrationen medregnet ved opgørelsen af sit bidrag til bogen, jf. § 1, stk. 1, nr. 3, må det dokumenteres, at han eller hun har udført omslagsillustrationen.
- 2) Når en illustrator, som har udført illustrationerne til en oversættelse, gendigtning, genfortælling eller bearbejdelse af et fremmedsproget værk til dansk, ønsker at opnå biblioteksafgift, jf. § 1, stk. 1, nr. 4, må det dokumenteres, at illustrationerne særligt er udført til denne oversættelse m.v.
- 3) Når en bidragyder til en bog ønsker, at Biblioteksstyrelsen skal fravige Nationalbibliografiens opdeling i primære og sekundære bidragydere, jf. § 9, stk. 1, må det dokumenteres, hvilke særlige forhold der kan begrunde en sådan fravigelse.

4) Når en bidragyder til en bog med mere end 3 bidragydere inden for samme kategori af afgiftsberettigede eller til en antologi, et andet samlingsværk eller en årbog ønsker at opnå biblioteksafgift, jf. § 13, må det dokumenteres, hvilke bidrag der foreligger.

5) Når en oversætter ønsker, at Biblioteksstyrelsen skal fravige den ligelige fordeling af en bogs pointtal til oversættere, jf. § 14, stk. 1, må det dokumenteres, hvilke særlige forhold der kan begrunde en sådan fravigelse.

Stk. 2. Ansøgning og dokumentation efter stk. 1, nr. 1-5, skal for at komme i betragtning ved udbetalingen af biblioteksafgift i et givet finansår være indsendt til Biblioteksstyrelsen inden den 15. oktober året før.

Udbetaling

§ 20. Biblioteksafgiften udbetales for hvert finansår til den berettigede eller dennes bo, hvis betingelserne for udbetaling var opfyldt den 1. januar det pågældende år. Biblioteksafgiften udbetales én gang årligt, ved udgangen af juni måned. Udbetaling kan ske senere, når dette beror på den berettigedes forhold.

Stk. 2. Det påhviler de berettigede at kontrollere oplysningerne på de ved udbetalingen udsendte titellister og meddele Biblioteksstyrelsen eventuelle fejl eller mangler inden den 15. oktober i udbetalingsåret.

Klageadgang m.v.

§ 21. Klager over fordelingen af biblioteksafgift for et givet finansår skal efter lovens § 6 være indgivet til Biblioteksstyrelsen senest den 15. oktober i det pågældende år.

§ 22. Afgørelser truffet af Biblioteksstyrelsen efter § 21 kan indbringes for Biblioteksafgiftsnævnet, der har den endelige administrative afgørelse, jf. lovens § 7.

Stk. 2. Nævnet består af 3 medlemmer. Kulturministeren udpeger formanden, som skal have administrativ og juridisk sagkundskab, og et medlem, som skal have biblioteksfaglig sagkundskab. Et medlem udpeges efter indstilling fra Dansk Forfatterforening som repræsentant for de berettigede. Ministeren beskikker nævnets medlemmer for 4 år ad gangen. Kulturministeriet yder sekretariatsbistand til nævnet.

Rådighedsbeløb for grammofonplader m.v.

§ 23. Efter lovens § 8 opføres på finansloven årligt et rådighedsbeløb til fordeling efter ansøgning til komponister, tekstforfattere, udøvende kunstnere og andre, hvis grammofonplader, cd'er, lydbånd og andre lydbærende materialer benyttes på bibliotekerne. Det forudsættes, at de nævnte grammofonplader m.v. er udgivet, dvs. bragt i handelen eller på anden måde spredt blandt almenheden, i Danmark.

§ 24. Rådighedsbeløbet opdeles i to lige store dele for henholdsvis de skabende og de udøvende kunstnere. Beløbet fordeles efter et skøn over de berettigedes kvantitative repræsentation i bibliotekerne med grammofonplader m.v. Andre generelle kriterier kan indgå ved afgørelsen.

Stk. 2. Ansøgning om at komme i betragtning ved fordeling af rådighedsbeløbet for det følgende finansår skal med de nødvendige oplysninger indsendes til Biblioteksstyrelsen på et ansøgningsskema, som rekvireres i Biblioteksstyrelsen. Skemaet skal være returneret inden den 1. december.

Stk. 3. Musikgrupper, orkestre eller kor med 18 medlemmer og derover skal indsende en kollektiv ansøgning. En berettiget person kan ikke søge individuelt for et bidrag til en titel, hvis der også søges kollektivt for samme bidrag.

§ 25. Rådighedsbeløbet fordeles af et udvalg bestående af 7 medlemmer, der beskikkes af kulturministeren for 4 år.

Stk. 2. 1 medlem (formanden) udpeges af ministeren. 1 medlem og 1 suppleant for medlemmet beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Dansk Komponist Forening, Danske Jazz-, Beat- og Folkemusikautorer, Danske Populær Autorer, Fællesrådet for Udøvende Kunstnere og Dansk Skuespillerforbund. 1 medlem og 1 suppleant, der skal have særlig indsigt i bibliotekernes anskaffelsespraksis med hensyn til gramfonplader m.v., beskikkes efter indstilling fra Biblioteksstyrelsen. Ministeren udpeger en næstformand blandt de medlemmer, som er beskikket efter indstilling. Bortset fra formanden kan umiddelbar genbeskikkelse af udvalgets medlemmer ikke finde sted. Biblioteksstyrelsen yder sekretariatsbistand til udvalget.

Stk. 3. Udvalget træffer den endelige administrative afgørelse vedrørende fordelingen af rådighedsbeløbet.

Rådighedsbeløb for billedkunst

§ 26. Efter lovens § 9 opføres på finansloven årligt et rådighedsbeløb til fordeling efter ansøgning til billedkunstnere, hvis frembringelser i form af originalkunst eller diasserier, grafik, fotografier og plakater benyttes på bibliotekerne. Det forudsættes, at de nævnte frembringelser er udgivet, dvs. bragt i handelen eller på anden måde spredt blandt almenheden, i Danmark.

§ 27. Rådighedsbeløbet for billedkunst fordeles efter et skøn over de berettigedes kvantitative repræsentation i bibliotekerne med billedkunst. Andre generelle kriterier kan indgå i afgørelsen.

Stk. 2. Ansøgning om at komme i betragtning ved fordeling af rådighedsbeløbet for det følgende finansår skal med de nødvendige oplysninger indsendes til Biblioteksstyrelsen på et ansøgningsskema, som rekvireres i Biblioteksstyrelsen. Skemaet skal være returneret inden den 1. december.

§ 28. Rådighedsbeløbet fordeles af et udvalg bestående af 4 medlemmer, der beskikkes af kulturministeren for 4 år.

Stk. 2. 1 medlem (formanden) udpeges af ministeren. 1 medlem og 1 suppleant for medlemmet beskikkes efter indstilling fra Billedkunstnernes Forbund. 1 medlem og 1 suppleant beskikkes efter indstilling fra Dansk Fotografisk Forening, Dansk Journalistforbund og Tegnerne/Tegnerforbundet af 1919 i forening. 1 medlem og 1 suppleant, der skal have særlig indsigt i bibliotekernes anskaffelsespraksis med hensyn til billedkunst, beskikkes efter indstilling fra Biblioteksstyrelsen. Ministeren udpeger en næstformand blandt de medlemmer, som er beskikket efter indstilling. Bortset fra formanden kan umiddelbar genbeskikkelse af udvalgets medlemmer ikke finde sted. Biblioteksstyrelsen yder sekretariatsbistand til udvalget.

Stk. 3. Udvalget træffer den endelige administrative afgørelse vedrørende fordelingen af rådighedsbeløbet.

Ikrafttræden m.v.

§ 29. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. marts 2003 og har virkning fra den 1. januar 2003.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 218 af 29. marts 2000 om biblioteksafgift ophæves.

Kulturministeriet, den 19. februar 2003

Brian Mikkelsen

/K. Groos

Bilag 6: Oversigt over biblioteksafgiftsordninger i en række lande

PUBLIC LENDING RIGHT AROUND THE WORLD 2004 (draft)

Country	Pop. (in millions)	Author Payment Budget (in CD\$) (PLR + ELY)	Per capita rate	No. of authors	Avg. payment per author (in CH\$)	Legal Status	Eligibility Criteria	Citizenship and/or language requirement	Method of calculation	Source of funding	Administrative framework	Mechanism for recognizing growth
Australia	19.9	\$15,100,000 (PLR + ELY)	\$0.76	11082	\$1,369	PLR Act (1985), program since 1974.	Books must have an ISBN, be offered for sale, no more than 5 creators per book.	Australian citizens wherever they reside, or non-citizens who are resident in Australia.	Holdings (50 copies of a title must be found in the sampling libraries before payment is made.)	National government	Department of Communication, Information Technology and the Arts	Increase in line with Annual Consumer Price Index.
Austria	8.2					Copyright Act 1993, program since 1977 Subsidy program	Book is printed, has ISBN, not textbooks, guides, cookbooks, etc.	Dutch-language wherever author lives.	Holdings	National Government	LVG, collecting society for literary works.	
Belgium - Flanders							Excludes guides, textbooks, how-to.			Flemish-community state funding	Culture administration	
Canada	31.6	\$8,938,460	\$0.28	14435	\$619	Program since 1986	All books published in Danish, also talking books, recorded music, art work.	Canadian citizens living in Canada or abroad, or permanent residents of Canada	Holdings	Federal government	Public Lending Right Commission under admin. auspices of Canada Council for the Arts	Ongoing discussions with Canadian Heritage ministry.
Denmark	5.4	\$30,514,000	\$5.65	8674	\$3,518	PLR Act, (First PLR program in the world - since 1946)	All books as stipulated in Copyright Law; books first published in Estonia, located in Estonia, or protected by int'l agreements.	No nationality criterion; Citizen or permanent resident of Estonia	Loan-based	National government	National Library Authority, within Ministry of Cultural Affairs.	Parliament allocates an annual grant.
Estonia	1.3	\$101,010	\$0.08	384	\$263	Copyright Law	Books must be for sale in bookstores.	Faroeese citizenship, or author who writes in Faroeese.	Holdings	National government	Faroeese National Library	Annual negotiations with government
Faroe Islands	0.047	\$214,280	\$4.56	204	\$1,050	Act of Lending (1988)	Excluded: Scientific research papers, textbooks.	Authors who write in Finnish, Swedish or Sami & who live or have lived permanently in Finland	System of grants, based on need/iterary merit. (90% to fiction, 10% to nonfiction)	National government	Department of Education	8% of total grant for national, public and school libraries.
Finland	5.2	\$4,132,157	\$0.79	876	\$4,717	Act on Grants Subsidies for Authors and Translators (1963)	All books, also producers of talking books, audio and audio-visual material.	No nationality or language restriction, but funds distributed only via foreign collecting societies.	Loan-based	National government	VG Wort, collecting society representing authors and publishers of literary works.	Multi-year negotiations with government.
Germany	82.4	\$30,627,315	\$0.37			Copyright Law (1972)	Must be in stock at National Library and have more than 32 pages.	Publications must be in Greenlandic, or translations into Greenlandic.	Holdings on point basis: Author - 1 point Translator - .5 point Illustrator - .33 point	State governments: 90%, federal government 10%	National Library of Greenland	Negotiations with government.
Greenland (1998 figures)	0.06	\$217,234	\$3.62	49	\$4,433	Included in National Library Act, 1993	Books must be printed, bound and offered for sale. No more than 3 authors per book. Audio books also eligible.	Only books in Icelandic are eligible	Loan-based	National government	Writers Union of Iceland, with board constituted by Minister of Culture and Education.	Board negotiates annually with government
Iceland	0.288	\$152,122	\$0.53	541	\$281	Author's Fund Library Act (1996)				National government		

PUBLIC LENDING RIGHT AROUND THE WORLD 2004 (draft)

Country	Pop. (in millions)	Author Payment Budget (in Cdn\$)	Per capita rate	No. of authors	Avg. payment per author (in Cdn\$)	Legal Status	Eligibility Criteria	Citizenship and/or language requirement	Method of calculation	Source of funding	Administrative framework	Mechanism for resupplying growth
Israel (1988 figures)	6.2	\$465,000	\$0.08	550	\$845	Program since 1986	Limited to fiction, poetry, biographies, Holocaust literature and literary essays	Must be citizens of Israel and reside in Israel	Loan-based	National government	Ministry of Education, Culture and Sport	
Latvia	2.3					Copyright law			Loan-based	National government	Collecting society	Negotiation between Ministry of Culture and collecting society. 7% of library purchase budget.
Lithuania	3.6	\$118,800	\$0.03	362	\$326	Copyright Law (2002)	All books held in public libraries	Citizens or permanent residents of Lithuania, other nationalities who write in Lithuanian	Loan-based	National Government	Ministry of Culture	Annual agreement between Ministry of Culture and Lithuanian Author's Right Protection Association
Mauritius	1.2					Copyright law	No categories excluded	None, since part of Copyright Law.	Loan-based	Public Libraries	Stichting Leenrecht (collecting society)	Negotiations led by chairman appointed by Minister of Justice.
Netherlands	16.3	\$14,427,190	\$0.88	13650	\$1,057	Copyright Law (1989), Program since 1971						
New Zealand	4	\$1,517,720	\$0.38	1409	\$1,077	Included in the NZ Arts Council Act in 1991. Program since 1973.	Book must be in collection of National Library of NZ. Not eligible: textbooks, maps, music scores, book for which author does not hold copyright, books with more than 3 authors.	Not eligible: NZ citizens residing more than 3 years outside NZ, or NZ residents more than 6 mos. outside NZ.	Holdings (50 copies of a title must be found in the sampling libraries before payment is made.)	National government	Creative New Zealand (formerly Arts Council of New Zealand Toi Aotearoa)	Funding allocated by Creative New Zealand
Norway	4.6	\$12,457,812	\$2.70			PLR Act (1987), Program since 1948	All works first published in Norway.	For literary works, only those in Norwegian or Sami languages are eligible.	System of grants	National government	Ministry of Cultural Affairs. Funds paid out to 16 foundations.	Negotiations between government and authors' organizations.
Slovenia	2	\$1,040,000 (half for lending, half for grants)	\$0.52	500 (for lending portion)	\$1,040	Public Library Law (1995)	Books held in public libraries	Citizens of Slovenia only, for books published in Slovenian.	Loan-based, with proviso of 60% of fund for writers, 20% for translators, 15% to authors of music, lyrics, 2% to film directors, screenplay and soundtrack writers.	National government	Ministry of Culture	25% of State budget for annual book and other media purchase by public libraries.
Sweden	8.98	\$7,236,000	\$0.80	4245	\$1,705	State Decree, (1954)	All books including reference.	Authors who write in Swedish, translators who translate into Swedish, originators of literary works permanently residing in Sweden	Loan-based, and holdings of reference works.	National government	Swedish Authors Fund	Annual negotiation between government and the authors' associations

PUBLIC LENDING RIGHT AROUND THE WORLD 2004 (draft)

Country	Pop. (in millions)	Author Payment Budget (in CUN\$)	Per capita rate	No. of authors	Avg. payment per author (in CUN\$)	Legal Status	Eligibility Criteria	Citizenship and/or language requirement	Method of calculation	Source of funding	Administrative framework	Mechanism for recognizing growth
United Kingdom	60.3	\$15,744,000	\$0.26	18763	\$839	PLR Act 1979, program since 1992	Not elig.: Govt. publications, music scores, books without ISBN, books with no identifiable author.	Any author resident in the European Union, regardless of nationality	Loan-based.	National government	Department for Culture, Media & Sport	

MINISTERIE T

NOTAT

23. februar 2005

Til Folketingets Europaudvalg

Svar på Kommissionens åbningsskrivelse af 22. december 2004 vedrørende den danske biblioteksafgiftsordning og Traktatens artikel 12

Kommissionen har den 22. december 2004 fremsendt en åbningsskrivelse til den danske regering, hvoraf det fremgår, at Kommissionen mener, den danske biblioteksafgiftsordning er i strid med dels visse bestemmelser i direktiv 92/100/EØF om retten til offentligt udlån (biblioteksafgift), dels Traktatens artikel 12 om forbud mod diskrimination på grundlag af nationalitet.

Baggrunden for Kommissionens opfattelse er, at den danske biblioteksafgiftsordning er baseret på et sprogkriterium, hvorefter der alene betales biblioteksafgift til forfattere, der skriver på dansk. Et sådant sprogkriterium er ifølge Kommissionen udtryk for indirekte diskrimination af forfattere, oversættere m.fl. der ikke skriver på dansk og ikke foreneligt med Traktatens artikel 12 om forbud mod diskrimination på grundlag af nationalitet.

Den danske biblioteksafgiftsordning har siden 1. januar 1992 fungeret som en kulturstøtteordning, hvorefter der betales biblioteksafgift til forfattere, oversættere, illustratører m.fl., der skriver på dansk. Baggrunden for et sådant kriterium er et ønske om at styrke og støtte den danske kultur; det danske sprog udgør som bekendt en helt central og afgørende del af den danske kultur. Der udbetales årligt ca. 140 mio. kr. i biblioteksafgift til forfattere, oversættere m.fl. til dansk-sprogede værker.

Da det tidligere omtalte direktiv, der bl.a. regulerer retten til offentligt udlån, i 1992 blev forhandlet, var det derfor afgørende for Danmark at få vished for, at direktivet ikke bevirkede ændringer i den danske biblioteksafgift. Under forhandlingerne tilkendegav Danmark derfor, at man kun kunne stemme for direktivet, såfremt det kunne bekræftes, at den danske biblioteksafgiftsordning, som også dengang var baseret på et sprogkriterium, var forenelig med direktivet, herunder Traktatens bestemmelse om forbud mod nationalitetsdiskrimination.

Kommissionen afgav på den baggrund en erklæring, der blev optaget i Rådsprotokollen, hvoraf det fremgår, at den danske biblioteksafgiftsordning er forenelig med direktivets artikel 5. I en præambelbetragtning, der henviser direkte til artikel 5, fremgår det, at alle nationale foranstaltning-

ger i medfør af denne artikel skal træffes i overensstemmelse med Traktatens artikel 12 (dengang artikel 7), som forbyder diskrimination på grundlag af nationalitet. Protokolerklæringen er dermed en bekræftelse på, at den danske biblioteksafgiftsordning er forenelig med såvel direktivets artikel 5 som Traktatens artikel 12.

Der har tidligere været enighed mellem Kommissionen og den danske regering om ovennævnte betydning af den afgivne erklæring. I åbningsskrivelsen anfører Kommissionen imidlertid en ny forståelse af erklæringen, idet Kommissionen tilkendegiver, at den ikke kan tages til indtægt for en bekræftelse på foreneligheden mellem den danske ordning og Traktatens artikel 12, men alene er udtryk for, at det er tilladt at indrette nationale biblioteksafgiftsordninger som kulturstøtteordninger.

Den danske regering argumenterer i sit svarudkast til Kommissionen for, dels at der er tale om en ny forståelse af erklæringen, dels at denne forståelse er forkert. Herudover argumenteres der i svarudkastet selvstændigt for, at den danske biblioteksafgiftsordning er forenelig med Traktatens artikel 12, eftersom sprogkriteriet er sagligt og objektivt inden for rammerne af en kulturstøtteordning, ligesom den danske regering tilbageviser, at en ophavsretlig afgørelse fra 1993 (Phil Collins-afgørelsen) har nogen betydning for denne sag. Endelig anføres det, at der ved forskellige ændringer i Traktaten siden 1992 er rettet stigende opmærksomhed over for hensynet til kulturel og sproglig mangfoldighed.

Den danske regering er således fortsat af den overbevisning, at den danske biblioteksafgiftsordning er i overensstemmelse med fællesskabsreglerne.

Regeringen har besvaret Kommissionens åbningsskrivelse i overensstemmelse med det ovenfor anførte.

MINISTERIE T

NOTAT

6. maj 2002

Til brug for Udvalget om Biblioteksafgiften

Biblioteksafgiftens retlige karakter

Lovgivningen om biblioteksafgift

Efter gældende lov er biblioteksafgiften en form for kulturstøtte. Biblioteksafgiftsloven af 1991 fastslår dette, idet lovens § 1 siger:

§ 1. På finansloven opføres årligt en bevilling til biblioteksafgift, som fordeles efter reglerne i denne lov som støtte til forfattere, oversættere og andre, hvis bøger benyttes på de af loven omfattede biblioteker.

§ 2 (og § 3) bestemmer herefter, hvem der er "berettigede til at modtage afgift efter denne lov".

I bemærkningerne til lovforslaget hed det bl.a.:

Biblioteksafgiften ændres fra at være en lovbundet vederlagsordning til en kulturstøtteordning på linje med, hvad der i øvrigt gælder inden for Kulturministeriets ressortområde (film, musik, teater osv.). Bevillingen på finansloven ændres fra at være et lovbundet tilskud til at være en bevilling underlagt normal statslig udgiftsstyring. Der tilføres ikke ordningen yderligere økonomiske midler. Ordningen må efter ministeriets opfattelse under hensyn til den almindelige økonomiske situation ske inden for den nuværende økonomiske ramme, der for 1991 udgør 117,4 mio. kr. Bevillingen forudsættes på sædvanlig måde årligt reguleret for prisudviklingen.

Folketinget fastsætter således en bevilling på finansloven. Biblioteksafgiften er en kulturstøtteordning på linje med andre ordninger, den er undergivet normal statslig udgiftsstyring, og den "forudsættes på sædvanlig måde" PL-reguleret (nemlig som de andre ordninger). Det fremgår dermed klart, at der er tale om en bevilling, hvis størrelse fra år til år suverænt fastsættes af Folketinget.

I ældre lovgivning anvendtes ordet ”vederlag” om ydelsen. Således sagde den første lovbestemmelse fra 1946, § 8 i lov om statsunderstøttede biblioteker, at der på de årlige finanslove skulle opføres et beløb,

”hvilket beløb indgår i en særlig fond, der har til opgave efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler at udrede vederlag ... for det gennem bibliotekerne stedfindende offentlige udlån af de pågældende forfatteres bøger.”

I lov om folkebiblioteker m.v. af 1964 udgår, at det er vederlag for det offentlige udlån, men vederlag kaldes det fortsat i § 19:

”Beløbet indgår i en særlig fond, der har til opgave efter nærmere af ministeren for kulturelle anliggender fastsatte regler at yde vederlag til danske forfattere m.fl., som er repræsenteret i bibliotekerne.”

Ved en ændring af lov om folkebiblioteker m.v. af 1975 bliver det til:

§ 19. Efter regler fastsat af ministeren for kulturelle anliggender yder staten danske forfattere m.fl. et årligt vederlag på 1,60 kr. for hvert bind, hvormed de er repræsenteret i folke- og skolebibliotekerne. ...

I den første selvstændige lov om biblioteksafgift fra 1982 findes ordet ”vederlag” ikke mere, men ordet ”biblioteksafgift”. Denne lov (med senere ændringer) er den umiddelbare forgænger for 1991-loven. Det hedder:

§ 1. Forfattere, komponister, billedkunstnere, fotografer og andre, hvis værker i bogform benyttes i folkebiblioteker, folkeskolens biblioteker ... er berettigede til biblioteksafgift fra staten efter reglerne i denne lov.

Bemærkningerne fra 1991 betegner, som det ses, den indtil da gældende ordning som en lovbundet vederlagsordning. Om en ordning af ophavsretlig karakter var der imidlertid ikke tale.

Den tidligere ordnings retlige karakter er belyst i bemærkningerne til 1982-lovforslaget. I de almindelige bemærkninger oplyses om det dengang siddende Ophavsretsudvalgs synspunkter:

I udvalgets arbejdsopgaver indgår en vurdering af spørgsmålet om, hvorvidt retten til biblioteksafgift bør gøres til en ophavsretlig beføjelse forankret i ophavsretsloven. (...) Udvalget har, bl.a. på baggrund af det element af kunststøtte, som indgår i den gældende afgiftsordning, fundet, at ordningen på væsentlige punkter adskiller sig fra det ophavsretsbegreb, der opereres med i konventionerne, og at retten til biblioteksafgift næppe kan karakteriseres som en ophavsretlig beføjelse. (...)

Det er i øvrigt den principielle opfattelse hos et flertal af Ophavsretsudvalgets medlemmer, at spørgsmålet om et vederlag til rettighedshaverne for bibliotekernes brug af bogværker m.v. i forbindelse med den kommende revision af den ophavsretlige lovgivning bør overføres til ophavsrettens regi. Ministeriet har ikke taget stilling til dette spørgsmål, idet man bl.a. har ønsket at afvente de nordiske drøftelser af spørgsmålet.

1991-loven fulgte altså ikke flertallet i Ophavsretsudvalget, men fastholdt – endda udtrykkeligt – biblioteksafgiftens karakter af en støtteordning.

Lovgivningen om ophavsret

Der er overensstemmelse mellem lovene om biblioteksafgift og ophavsret med hensyn til udlån af bøger.

Loven om forfatter- og kunstnerret af 1933 gav ikke forfattere nogen beføjelser med hensyn til ”spredningen” af eksemplarer af deres værker.

Det gjorde derimod loven om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker af 1961, men den indeholdt også følgende:

§ 23. Når et litterært eller musikalsk værk er udgivet, kan udgivne eksemplarer spredes videre eller fremvises offentligt

Der sker ikke ved bestemmelsen i stk. 1 nogen indskrænkning i forfatterens ret til vederlag for det gennem bibliotekerne stedfindende offentlige udlån af bøger, jfr. lovbekendtgørelse nr. 128 af 16. april 1959 § 7, stk. 2. b.

Tilsvarende siger § 19 i lov om ophavsret af 1995:

Spredning af eksemplarer

§ 19. Når et eksemplar af et værk med ophavsmandens samtykke er solgt eller på anden måde overdraget til andre, må eksemplaret spredes videre.

(...)

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1 medfører ingen indskrænkning i retten til at modtage afgift m.v. efter lov om biblioteksafgift.

Når et eksemplar af en bog lovligt er bragt ud i omsætningen, f.eks. ved salg, er det lovligt at ”spredde” eksemplaret videre. Det vil blandt andet sige, at bibliotekerne har ret til at udlåne indkøbte bøger til almenheden – uden at spørge forfatteren først, og dermed også uden at skulle betale forfatteren vederlag.

Men dette hindrer på den anden side ikke, at forfatteren vil kunne få biblioteksafgift efter lovgivningen herom.

Hvad ligger der i, at det er en kulturstøtte?

Som nævnt er det først ved den nugældende lov – 1991-loven – at det bliver slået fast udtrykkeligt, at biblioteksafgiften er en kulturstøtteordning på linje med andre støtteordninger, samt at bevillingen er underlagt normal statslig udgiftsstyring.

Det vil sige, at Folketinget ensidigt kan bestemme, hvor mange penge der skal bruges på formålet, og hvordan de skal bruges. Biblioteksafgiften er for så vidt et kulturpolitisk instrument, som det kom til udtryk ved favoriseringen af skønlitteratur for voksne i 1998 og andre justeringer af vægtningen af visse typer litteratur.

Det stemmer i øvrigt godt med ordningens karakter af kulturstøtte, at der tæles bøger – ikke udlån. Ligeledes, at staten – ikke kommunerne/bibliotekerne – betaler biblioteksafgiften, herunder administrationen.

Forfatterne har uden tvivl haft indflydelse på ordningens udformning i tidens løb. Ingen lovændring sker uden forudgående høring af berørte organisationer. Der har også været møder med forfatterne, hvis der har været ønske om det. Men fra medindflydelse til medbestemmelse er der et langt skridt.

Forløbet i 1998 illustrerer imidlertid, at en støtteordning i og for sig ikke er uforenelig med indgåelse af aftaler, når blot det indgår, at Folketinget har det sidste ord.

Hvad ville en ophavsretlig vederlagsordning indebære?

I en ophavsretlig ordning vil udgangspunktet være, at retten til offentligt udlån af beskyttede værker (in casu bøger, musik, billedkunst) er en del af ophavsmandens eneret til at råde over værket. Det er derfor ikke nok at have købt et eksemplar af værket, hvis man vil foranstalte offentligt udlån. Man skal også

have samtykke hertil fra ophavsmanden, og dette samtykke vil have en pris. Ophavsmanden kan nedlægge forbud mod udlån, hvis samtykke ikke er opnået.

Ophavsretten varer i 70 år efter det år, hvor ophavsmanden er død, og går i arv på sædvanlig måde. Heri ligger en betragtelig udvidelse af den nuværende kreds af efterlevende og af den periode, hvori vederlaget skal betales.

Alle ophavsmænd har samme status. Oversættere har den samme eneret over deres oversættelser som forfattere over deres værker. – Billedkunstnere ligeledes over kunstværker, som kan lånes på biblioteket. Komponister, og formentlig de udøvende kunstnere, vil have samme retsstilling med hensyn til cd'er og gramfonplader, hvor de i dag må dele et rådighedsbeløb. – Dette gælder også for udenlandske ophavsmænd.

Ophavsmændene står selv for opkrævningen af vederlaget.

Ifølge bestandsindberetningerne til biblioteksafgift udgør antallet af oversatte bind 36,2 pct. af bibliotekernes samlede bogbestand. Herudover findes der uoversatte bøger på originalsproget.

En ophavsretlig ordning vil mest naturligt være baseret på den brug, der kan konstateres, altså antal udlån. Men en engangsbetaling er også en mulighed.

Det er vanskeligt at spå om de økonomiske konsekvenser. De vil afhænge af forhandlinger mellem biblioteksejerne (stat/kommuner) og rettighedshaverne, og det vil være en totalt ny situation.

Biblioteksafgift i fire ophavsretlige scenarier

Det følgende skitserer nogle scenarier for det tilfælde, at biblioteksafgiften fremover skal være en ydelse af ophavsretlig karakter. Det vil sige, at det ved en ændring af ophavsretsloven (§ 19) bestemmes, at offentligt udlån falder ind under ophavsmandens eneret. De fire scenarier går fra det tilfælde, at udlån er omfattet af eneretten i helt rigoristisk form, til det tilfælde, at retten til vederlag er forankret i ophavsretsloven, men udgiftsrammen lægges i statsligt regi.

1. Almindelige markedsvilkår

Hvis Folketinget alene vedtager, at eneretten omfatter offentligt udlån, opstår der en situation, der svarer til situationen i dag for udlån af videofilm, computerspil, multimedieværker m.m.

Offentligt udlån er forbudt, indtil der er givet samtykke. Den enkelte bog, cd m.m. skal frikøbes af brugerne (bibliotekerne) hos rettighedshaverne (forfattere/komponister/billedkunstnere/fotografer/oversættere/forlag). Der skal indhentes individuelt samtykke fra hver enkelt rettighedshaver, herunder de udenlandske. I aftalen fastlægges de nærmere vilkår.

2. Aftalelicens

Hvis Folketinget vedtager, at eneretten gælder, men at offentligt udlån kan finde sted, hvis der foreligger en aftalelicens, opstår en situation, der svarer til situationen i dag f.eks. for fotokopiering på undervisningsområdet.

Offentligt udlån er forbudt, men loven åbner mulighed for en form for kollektiv aftale om offentligt udlån mellem på den ene side brugerne og på den anden side "en organisation, som omfatter en væsentlig del af ophavsmænd til en bestemt art af værker, der anvendes i Danmark" – altså et "Copy-Dan, Foreningen Biblioteksafgift". En aftalelicens gør det muligt for bibliotekerne at bruge bøger m.v. også af ophavsmænd, som ikke er repræsenteret af organisationen.

Der aftales en tarif for udlån.

3. Tvangslicens

Hvis Folketinget vedtager at beskære eneretten således, at offentligt udlån kan finde sted, men samtidig bestemmer, at rettighedshaverne har krav på vederlag, opstår en situation, der svarer til situationen i dag for radio- og fjernsynsforetagenders udsendelse af grammofonmusik i forhold til Gramex.

Ligner aftalelicensen en del, men der kan som udgangspunkt ikke nedlægges forbud mod et udlån. Uenighed om tariffen kan indbringes for Ophavsretslicensnævnet.

4. Lovbestemt licens

Hvis Folketinget vedtager at beskære eneretten således, at offentligt udlån kan finde sted, men samtidig bestemmer, at rettighedshaverne har krav på vederlag, og selv fastlægger tariffen i loven – eller bemyndiger ministeren til på nærmere

angiven måde at fastlægge tariffen – opstår en situation, der minder om situationen i dag vedrørende følgeretsvederlaget i forbindelse med videresalg af kunstværker og vederlaget for privatkopiering, ”båndafgiften”.

Udenlandske ordninger

I alt findes der i verden mellem 15 og 20 lande, der har en form for biblioteksafgift. Næppe to ordninger er ens.

Alle nordiske landes ophavsretslove bestemmer ligesom den danske, at offentligt udlån af bøger m.m. kan finde sted uden samtykke fra ophavsmanden, når bøgerne lovligt er bragt ud i omsætningen. Landenes biblioteksafgiftsordninger er derfor kulturstøtteordninger.

7 EU-lande vides at have ordninger (Danmark, Finland, Tyskland, Nederlandene, Sverige, Storbritannien og Østrig). Tre af disse ordninger er forankret i lovgivningen om ophavsret (Tyskland, Nederlandene og Østrig). I hvert fald to ordninger betaler til forfattere i udlandet (Nederlandene og Storbritannien). Ingen af dem indeholder så mange penge som den danske. Storbritannien anvender således i 2002 7 mio. £ på formålet. Den tyske ordning ser ud til i vidt omfang at betale ind til pensions- og sygesikringsformål for forfatterne.

Forholdet til EU

Udlånsretten er inden for EU nærmere reguleret i Rådets direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret (udlejnings- og udlånsdirektivet).

Efter dette direktiv tilkommer der som udgangspunkt ophavsmænd, udøvende kunstnere, fonogramproducenter og filmproducenter en eneret til udlån af eksemplarer af deres værker, præstationer, frembringelser m.v.

Direktivet giver dog i art. 5, stk. 1, medlemslandene mulighed for at gøre indskrænkninger i eneretten for så vidt angår offentligt udlån, på betingelse af at

ophavsmændene modtager betaling for udlånet. Betalingen kan fastsættes under hensyn til den enkelte medlemsstats målsætninger for fremme af kulturen.

Hvis eneretten til udlån fraviges, skal de foranstaltninger, som træffes på nationalt plan, være i overensstemmelse med princippet i EF-Traktatens art. 6 om forbud mod diskrimination på grundlag af nationalitet. Dette er præciseret i præambelen til direktivet.

I forbindelse med vedtagelsen af direktivet i 1992 opstod derfor spørgsmålet, om den danske biblioteksafgiftsordning fra 1991 generelt var forenelig med direktivet samt forbudet mod national diskrimination.

Spørgsmålet blev løst ved, at Kommissionen i Ministerrådet afgav en erklæring om, at biblioteksafgiftsloven af 1991 som helhed ansås at være forenelig med direktivet, herunder art. 6 i EF-Traktaten om forbud mod diskrimination på grundlag af nationalitet.

Jo længere den danske biblioteksafgiftsordning bevæger sig væk fra udgangspunktet i 1991, jo større risiko er der for, at ordningen vil komme i strid med EU-retten, såfremt der ikke sker betaling til statsborgere fra andre EU-lande. Dette gælder særlig udtalt, hvis der etableres en betaling til rettighedshaverne på ophavsretligt grundlag.

Forholdet til resten af verden

På ophavsrettens område er Danmark endvidere bundet af internationale forpligtelser ifølge Bernerkonventionen og TRIPS-aftalen (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights). For så vidt angår udlån er det ikke helt klart, i hvilken udstrækning en stat er forpligtet til at yde vederlag til statsborgere fra andre konventionslande. Det må imidlertid antages, at der er en ikke ubetydelig risiko for, at den danske rettighedsorganisation vil blive mødt med krav om at betale en del af puljen til udlandet, hvis biblioteksafgiften omdannes til en ophavsretlig ordning. I sin yderste konsekvens vil Danmark kunne blive indbragt for det såkaldte TRIPS-tribunal i Geneve inden for rammerne af Verdenshandelsorganisationen WTO.

NOTAT

4. maj 2005

CHH

Amtscentre for undervisning/bestandssammensætning

Af det foreliggende statistiske materiale fra Kontaktudvalget for Amtscentrene for Undervisning fremgår at antallet af titler i sæt af 'traditionelle materialer', som er sammensat af flere former for materialer, men overvejende bøger, på de enkelte amtscentre varierer fra 1.792 til 9.435 og antallet af eksemplarer mellem 79.800 og 289.079.

For at få et overblik over de mulige konsekvenser af at inddrage denne bogbestand ved beregningen af biblioteksafgift har Biblioteksstyrelsen anmodet de enkelte amtscentre om nærmere oplysninger om sammensætningen, specielt forholdet mellem skøn- og faglitteratur i sættene og skønlitteraturens fordeling på bøger for børn, dvs. under 15 år, og voksne. Såfremt mere præcise data ikke umiddelbart foreligger anmodedes om et kvalificeret skøn.

12 ud af 16 amtscentre har efterkommet anmodningen.

Karakteren af de enkelte svar og omfanget af konkrete oplysninger fra de enkelte amtscentre er for forskelligartet til at kunne danne grundlag for en samlet analyse, idet ikke alle amtscentre kan oplyse fordelingen mellem fag- og skønlitteratur, eller kun for en del af materialet og kun et mindretal kan oplyse fordelingen på bøger for læsere under og over 15 år.

Et forsigtigt skøn synes dog at pege på en generel fordeling på ca. 60-70% faglitteratur og 30-40% skønlitteratur og at langt den overvejende del af bestanden er beregnet for børn under 15 år.

C.H. Henriksen
Kontorchef

3. Samlinger

Amt/ kommune	Fællessamling / distributiv afdeling										Informationsamling					Båndcentraalfunktion					Bemærkninger
	Traditionelle materialer					Sammensatte materialer					Materialer										
	Antal titler	Mate- riale- bestand	Antal ekspe- ditioner	Antal udlånte enheder	Antal titler	Mate- riale- bestand	Antal ekspe- ditioner	Antal udlånte enheder	Antal titler	Mate- riale- bestand	Antal ekspe- ditioner	Antal udlånte enheder	Antal titler	Antal udlånte enheder	Materiale- bestand	Antal ekspe- ditioner	Antal udlånte enheder				
Københavns Amt	3.683	130.419	12.379	149.024	763	1.692	2.620	2.913	43.640	-	-	16.010	4.278	(x)	10.362	10.371	Sammensatte materialer tæller som 1 eks./udlån. (x) Ingen lagerkontrol – der kopieres til hvert udlån.				
Frederiksberg Amt	2.662	108.136	21.044	247.269	241	675	1.619	1.563	24.535	55.679	13.606	36.232	4.163	12.908	20.979	20.569	Antal ekspeditioner i Informationsamlingen er beregnet som: antal udlån+antal fornyelser+antal afleveringer divideret med 5.				
Roskilde Amt	4.708	100.112	12.789	132.692	165	502	198	193	25.321	55.047	-	23.711	-	-	967	-					
Vestsjællands Amt	3.968	174.497	52956	438.637	892	2.551	-	516.900	35.270	96.190	8.091	102.605	4.971	-	31.037	31.037					
Storstrøms Amt	9.435	141.116	23.526	153.005	601	764	2.813	2.327	-	78.816	-	43.793	6.789	6.789	1.376	1.363	Fællessamlingen: Sammensatte materialer er talt pr. titel og ikke antallet af titler i det sammensatte materiale. Informationsamlingen: Antal titler kan ikke opgives, da samlingen er fordelt på to afdelinger. Antal ekspeditioner bliver ikke registreret.				
Fyns Amt	1.792	205.418	38.118	445.793	295	3.668	11.568	11.568	19.280	65.481	81.478	81.478	-	-	-	-	For Informationsam- lingen er statistikken kun for 10½ måned (perioden fra uge 8 2003 – 31.12.2003) grundet overgang til Integra. Antal eksp. er udlån.				
Sønderjyllands Amt	11.018	148.973	18.828	187.178	2.152	2.889	6.021	6.256	21.641	49.988	4.879	41.591	4.787	Masterbånd	8.799	Kopieret					
Ribe Amt	4.066	156.104	14.108	170.556	451	836	3.153	159.650	16.432	46.104	5.216	38.489	2.692	12.075	6.611	6.637					
Vejle Amt	4.938	125.090	24.118	217.145	194	346	945	947	15.721	43.972	45.977	45.977	5.730	-	15.699	15.699					

Amt/ kommune	Fællessamling / distributiv afdeling										Informationsamling					Båndcentralfunktion				Bemærkninger
	Traditionelle materialer					Sammensatte materialer					Materialer									
	Antal titler	Mate- riale- bestand	Antal ekspe- ditioner	Antal udlånte enheder	Antal titler	Antal ekspe- ditioner	Mate- riale- bestand	Antal titler	Mate- riale- bestand	Antal ekspe- ditioner	Antal udlånte enheder	Antal titler	Mate- riale- bestand	Antal ekspe- ditioner	Antal udlånte enheder					
Ringkøbing Amt	4.805	134.773	30.544	268.158	609	1.340	4.983	5.078	21.222	44.744	-	55.311	6.235	15.000	16.846	20.980	15.000 i materialebe- stand under bånd er et cirka- tal da vi ikke har lagerbeholdning på disse materialer.			
Aarhus Amt	8.568	209.479	69.434	501.098	3.920	197.350	49.345	480.997	24.311	67.479	9.713	53.805	4.051	10.759	16.326	196.326				
Viborg Amt	3.247	80.593	14.524	134.288	465	903	2.446	2.547	15.539	42.970	-	36.011	5.277	5.277	?	-				
Nordjyllands Amt	8.775	289.079	79.599	414.484	75	237	1.428	1.428	53.450	136.119	-	147.968	2.854	9.308	20.402	20.402	1 enhed = 1 enkelt- eksemplar. Ved sam- mensatte materialer; 1 enhed = et sammen- sat materiale. Båndcentralfunktionen er den delmængde af distributiv samling.			
Bornholms Regionskommune	5.750	82.512	10.255	86.590	449	x) 24.200	946	x) 47.300		30.028		xx) 11.086					x) Enheder i sammen- satte materialer tælles som 50 i snit. xx) P.g.a. overgang til nyt system mangler tal for 1. kvartal, men ud fra udlån på 8.315 i % år er beregnet for helt år.			
Frederiksberg Kommune	2.220	79.800	5.172	37.352	173	173	1.382	1.382	7.495	12.559	-	7.950	3.224	9.310	3.332	7.172	Informationsafdelingen bliver nu registreret således, at dubletter tæller to registreringer. Derfor er antallet af enheder steget kraftigt i statistikken. Antal ekspeditioner i informationsamlingen og materialer er ikke udfyldt separat, da ekspeditioner er inde- holdt i de 5.172. Materialebestand og antal ekspeditioner i distributiv afdeling be- tragtes som summen af de respektive kolon- ner.			

Amt/ kommune	Fællessamling / distributiv afdeling						Informationsamling						Båndcentralfunktion						Bemærk- ninger
	Traditionelle materialer						Sammensatte materialer						Materialer						
	Antal titler	Mate- riale- bestand	Antal ekspe- ditioner	Antal udlånte enheder	Antal titler	Antal Mate- riale- bestand	Antal ekspe- ditioner	Antal udlånte enheder	Antal titler	Antal Mate- riale- bestand	Antal ekspe- ditioner	Antal udlånte enheder	Antal titler	Materiale- bestand	Antal ekspe- ditioner	Antal udlånte enheder			
Københavns Kommune	5.793	165.870	18.171	218.611	326	731	1.309	1.482	19.720 5.749*)	49.946	-	40.870	4.424 3.812x)	6.315	7.520	7.781	*) Pædagogisk – psykologisk samling. Fra samlingerne libydes endvidere "flygtige læremidler" (kunstnere, hånd- værkere og andre fagfolk) rettet mod særlige undervis- ningsforløb.		

NOTAT

19. januar 2005

JJK

Biblioteksafgiftens udvikling 1980-2004

Biblioteksafgiftens udvikling fremgår af nedenstående tabel

Bevilling af biblioteksafgift 1980-2004					
Ar	Indbyggertal	Løbende priser	Afgift/indbygger (løbende priser)	Faste 1980-priser	Afgift/indbygger (faste 1980-priser)
1980	5.122.065	33.800.000	6,60	33.800.000	6,60
1981	5.123.989	40.500.000	7,90	36.257.833	7,08
1982	5.119.155	48.100.000	9,40	39.111.510	7,64
1983	5.116.464	57.400.000	11,22	43.661.002	8,53
1984	5.112.130	65.000.000	12,71	46.511.666	9,10
1985	5.111.108	76.400.000	14,95	52.214.992	10,22
1986	5.116.273	87.000.000	17,00	57.337.975	11,21
1987	5.124.794	98.500.000	19,22	62.420.320	12,18
1988	5.129.254	107.000.000	20,86	64.886.933	12,65
1989	5.129.778	110.300.000	21,50	63.824.541	12,44
1990	5.135.409	114.200.000	22,24	64.406.683	12,54
1991	5.146.469	116.100.000	22,56	63.943.601	12,42
1992	5.162.126	128.900.000	24,97	69.533.173	13,47
1993	5.180.614	130.700.000	25,23	69.599.364	13,43
1994	5.196.642	131.400.000	25,29	68.600.120	13,20
1995	5.215.718	135.200.000	25,92	69.132.213	13,25
1996	5.251.027	138.400.000	26,36	69.312.908	13,20
1997	5.275.121	141.100.000	26,75	69.143.943	13,11
1998	5.294.860	142.700.000	26,95	68.691.552	12,97
1999	5.313.577	146.500.000	27,57	68.800.740	12,95
2000	5.330.020	152.000.000	28,52	69.371.918	13,02
2001	5.349.212	159.500.000	29,82	71.088.744	13,29
2002	5.368.354	143.400.000	26,71	62.415.054	11,63
2003	5.383.507	129.900.000	24,13	55.376.258	10,29
2004	5.397.640	138.700.000	25,70	58.426.572	10,82

Kilde: bs.dk samt dst.dk¹

Hvis biblioteksafgiften reelt skulle være det samme i 2004 som i 1980 ville afgiften i faste priser stadig være 33,8 mio. kr. i 2004. Som det ses af tabellen er biblioteksafgiften steget fra 33,8 mio. kr. i 1980 til 58,4 mio. kr. i 2004 i fastepriser og der udbetales derfor reelt 24,6 mio. kr. mere i dag end i 1980. Stigningen svarer til 72,9%. Stigningen per indbygger er på 64%.

¹ Til udregning af fastepriser er benyttet følgende forbrugerprisindeks med 1980=100:

1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
100,00	111,70	122,98	131,47	139,75	146,32	151,73	157,80	164,90	172,82	177,31	181,57	185,38
1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
187,79	191,54	195,57	199,67	204,07	207,74	212,93	219,11	224,37	229,75	234,58	237,39	

NOTAT

8. november 2004

PYS

Amtscentre

De 16 amtscentre (bilag 1) er alle underlagt gældende Lov nr. 471 af 10/06/1997 om centre for undervisningsmidler m.v. (bilag 2) ændret ved Lov nr. 145 af 25/03/2002 om ændring af forskellige love som følge af sammenlægningen af de bornholmske kommuner (bilag 3).

Samlinger

Fælles for de 16 amtscentre er opbygningen af to samlinger

1. En informativ samling - hvor materialet står til gennemsyn
2. En udlånsamling / fællessamling

1. Informativ samling

En samling af hvad der findes af undervisningsmidler på det danske marked. Efter aftale med Brancheforeningen for Undervisningsmidler stiller forlagene eksemplarer af deres undervisningssystemer frit til rådighed for amtscentrene, som modtager alt nyt materiale udgivet på undervisningsområdet. Her kan undervisere orientere sig i materialet, f.eks. et nyt undervisningssystem i engelsk. Materialet er kun til orientering og må ikke bruges i undervisningen. Det tilgængelige undervisningsmateriale indgår i amtscentrenes beholdningsregistrering men skal udgå og destrueres, når forlagene siger at materialet ikke er i handelen mere.

2. Udlånsamlingen er den distributive samling til udlån.

Denne består bl.a. af bøger indkøbt i et givet antal eksemplarer, som udlånes til brug i undervisningen. Materialet udlånes i klasse- og gruppesæt såvel som i enkelt eksemplarer.

Amtscentralerne samler materiale såsom film, kassettebånd, laboratorieudstyr og bøger i kasser efter emne og registrerer kassen samlet i en bibliografisk post, hvorefter materialet bliver udlånt samlet.

Udlån

Der er udlån til undervisningsinstitutioner dvs. *undervisere* fortrinsvis i folkeskolen og gymnasier men også til handelsskoler, pædagogiske seminarier, fritidsinstitutioner og efterskoler. Endvidere har studerende på de pædagogiske institutioner også mulighed for at låne på det tilhørende amtscenter.

Der er nogen forskel i praksis omkring udlån: Bornholm udlåner til øens beboere gennem det lokale folkebiblioteksvæsen mens Frederiksberg udlåner til ansatte i kommunen. Vejle Amt udlåner ikke mindre end gruppesæt på 3-5 eksemplarer ad gangen.

Fælles for de 16 amtscentre er at udlån udelukkende sker til institutioner i det pågældende amt og at de ikke er tilsluttet de interurbane låneveje.

Der er adgang til udlånsamlingen via centrenes hjemmeside.

Edb-systemer

Oversigt over de 16 amtscentres edb-systemer og registrering på faustnummer som identifikation:

Amtscenter	edb-system	faustnummer
Bornholms Regionskommune	Aleph	ja
Frederiksberg Kommune	Dantek Bibliomatic	ja
Frederiksborg Amt	AC-basen DBC medier	nej
Fyns Amt	AC-basen DBC medier	nej
Københavns Amt	AC-basen DBC medier	nej
Københavns Kommune	Aleph	ja
Nordjyllands Amt	Aleph	ja
Ribe Amt	AC-basen DBC medier	nej
Ringkøbing Amt	AC-basen DBC medier	nej
Roskilde Amt	Aleph	ja
Storstrøms Amt	AC-basen DBC medier	nej
Sønderjyllands Amt	Aleph	ja
Vejle Amt	AC-basen DBC medier	nej
Vestsjællands Amt	AC-basen DBC medier	nej
Viborg Amt	AC-basen DBC medier	nej
Århus Amt	AC-basen DBC medier	nej

Flensborg

Centralen for Undervisningsmidler fungerer som amtscenter, men Stuhrs Alle 33, Postfach 1461 D-24904 Flensborg.

Kontaktperson: Bodil Friis)

Er også med i DBC mediernes AC-base, men tæller ikke med i biblioteksafgiftsmæssig forstand, da lov om biblioteksafgift kun gælder for Danmark.

AC-basen fra DBC medier a/s

Ti amtscentre i amterne Frederiksborg, Fyn, København, Ribe, Ringkøbing, Storstrøms, Vejle, Vestsjælland, Viborg og Århus er gået sammen om en edb-løsning fra DBC medier, og de har sluttet sig sammen i en bestyrelse hvor Ole Østergaard fra Vejle Amt er bestyrelsesformand.

De bibliografiske poster overføres til amtscentrene i MARC-formatet via et booking-system. Posterne bliver påført et katalognummer, og faustnumrene, som er identifikation på bibliografiske poster registreret i Nationalbibliografien (Dansk Bogfortegnelse), anvendes ikke i systemet. Dette betyder at amtscentrene ikke umiddelbart kan indberette til biblioteksafgiften, da databehandlingen i Biblioteksstyrelsen samt folke- og skolebibliotekernes indberetning til biblioteksafgiften bygger på faustnumre.

Nye poster vil kunne indgå i amtscentrene med faustnummer hvis det ønskes. Samtidig vil der sandsynligvis kunne findes en teknisk løsning således at gamle poster kan få tildelt faustnummer ved at matche ISBN-nummeret. Løsningen vil imidlertid ikke kunne dække alle indgåede poster hundrede procent, f.eks. har lydbøger ikke ISBN-nummer.

Flerbindsværker katalogiseres ikke på hovedpost og bindniveau. I mange tilfælde registreres hele værker med alle bind samlet på et niveau uden at være udskilt fra hinanden. Andre gange registreres et enkelt bind i et flerbindsværk som en selvstændig bog.

Aleph og Dantek Bibliomatik

Fem amtscentre (Bornholms Regionskommune, Københavns Kommune, Nordjyllands Amt, Roskilde Amt og Sønderjyllands Amt) anvender bibliotekssystemet Aleph og Frederiksberg kommune anvender Dantek Bibliomatik.

De to bibliotekssystemer har en registrering der bygger på faustnumre. og alle seks amtscentre vil rent teknisk kunne indberette til biblioteksafgiften.

Der er imidlertid forskellig praksis omkring registrering af classesæt. F.eks. registrerer Bornholms et classesæt i en selvstændig post med angivelse af antal eksemplarer og ikke alle bøger i sættet mærkes med strekcode, mens Frederiksberg særskilt har registreret alt materiale indeholdt i classesæt og emnekasser.

Konklusion

Databehandlingen i Biblioteksstyrelsen samt folke- og skolebibliotekernes indberetning af deres beholdning til biblioteksafgiften tager udgangspunkt i faustnumre, som er ID-nummer (identifikation) på bibliografiske poster registreret i Nationalbibliografien (Dansk Bogfortegnelse).

Edb-systemerne Aleph og Dantek Bibliomatic er bibliotekssystemer som bygger på faustnumre og systemerne anvendes af flere biblioteker, som på nuværende tidspunkt allerede indberetter til biblioteksafgiften. De seks amtscentre som anvender disse to systemer vil derfor uden videre kunne indberette til biblioteksafgiften.

Derimod vil de ti amtscentre, som er tilknyttet AC-basen fra DBC medier og som anvender et katalognummer som identifikation, ikke være i stand til at indberette deres beholdning til biblioteksafgiften uden en teknisk omlægning af systemet.

Med venlig hilsen

Pia Sobieski
Bibliotekskonsulent

Kontaktpersoner:

Leder Hans Jacob Binzer samt bibliotekarerne Winnie Juul og Inge Nielsen, Bornholms Regionskommune, tlf.: 56 92 16 50

Marianne Buskmann Nielsen, DBC-Medier, tlf.: 44 86 79 04, e-mail: mn@dbc.dk

Leder Kirsten Friisnæs samt Alice Giltoft, Frederiksberg Kommune, tlf. 38 21 12 00

Leder Hans Krebs Ovesen, Københavns kommune, tlf.: 32 68 74 00

Systemplanlægger Frank Lindquist, Biblioteksstyrelsen, tlf. 33 73 33 15

Ole Østergaard, Leder Vejle amt samt bestyrelsesformand for de ti i DBC's AC-base, tlf.: 75 82 99 44